Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען.
הײנט 8 זײטען

נײער פאלקסבלאט

№ 112 | Łódź, Sroda, 14 maja 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ט״ז אייר תר״ץ | № 112

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

הוי כי נלקח מאתנו עטרת תפארת ראשינו, בעלי ואבינו הצדיק הרב הגדול
בתורה ובחסידות ובמעש״ט

נ״ע משה זאב זצללה״ה יאסקאוויטש

נפטר בשיבה טובה אחרי מחלה כבידה
בשנת השבעים ושש לימי חייו.

ההלוי׳ תהי׳ היום, יום ד׳, פ׳ אמור בשעה 1 אחה״צ, ממעונו בפאביאניץ.

השרויים בצער עמוק:

אשתו, בניו ובנותיו, חתניו, כלותיו, נכדיו ונכדיו.

אכטונג, מיטגלידער פון פריזיער-צעך!

הײנט, מיטוואך, 8 א זייגער אווענד קומט פאר

א אויסערארדענטליכע פערזאמלונג

פון אונזערע מיטגלידער, וועגען זעהר וויכטיגע פראגען, הויפטזעכליך די

קאנקורענץ-פראגע

און פערשידענעס, צוליב דער וויכטיגקייט פון די פראגע, ווערען אלע מיטגלידער דרינגענד אויפגע-פאדערט פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג
פון פריזיער-צעך, פיעטריקאווער 85.

א סטודענט

פון העכערע סעמעסטערס לערנט דערוואקסענע מאטע-מאטיק און שפראכען (פויליש, -דייטש, פראנצויזיש און לאטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מא-גיסטער-עקזאמענס פון לא-גיק און פסיכאלאגיע. נייע ציגעל-גאס 17, וואוינונג 21 (רעכטע אפיצינע ערשטער שטאק).

אפענער בריף צו אלע

איינוואוינער פון דער שטאדט לאדז און אומגעגענד!

דערמיט רופען מיר אלע בעזיצער פון זעמטליכע לאטעריע-פלוג-בלעטלעך, וואס זענען שוין פערטיילט געווארען אויף די גאסען פון אונזער שטאדט ווי אויך די, וועלכע בעזיצען נאך נישט די פלוג-בלעטער צו קויפען ביי אונז די

אמתע גליקליכע לאסען.

ליכטענשטיין׳ס

לאס׳ אלס אמתר אנזאגער פון גליק און פרייד, דארף זיך אונבעדינגט געפונען אין בעזיץ פון יעדען איינציגען בירגער!!!

E. LICHTENSTEIN

לאדז, פיעטריקאווער 72 געב. גראנד-האטעל
פיעטריקאווער 11.
צענטראלע פון דער קאלעקטור, ווארשא, מארשאלק. 146

2. עפענטליכע אויפפאדערונג

דערמיט פאדער איך צום צווייטען מאל אויף דעם אינהאבער פון הויז פיעטריקאווער 161 ישראל זאנדבערג, אז ער זאל מיר ערלע-דיגען דעם גמילת חסד פון 6000 זל. 8%-גע ליסטעס פון דער לאדזער סאוואַרזשיטסטוואַ מיט קופאנעס אין פערלויף פון 2 טאג, אין בעגענטייל וועל איך געצוואונגען זיין ארויסצוטרעטען געגען איהם געריכטליך.

די פלומרשטע תרמה-צנאנס, וואס האט זיך בעוויזען אין „לאדזער טאגעבלאט״ נ׳ 110 האב איך נישט געשטעלט, נור ער אליין האט דאס אויפגעגעבען, כדי זיך ריינצוואשען פאר מענשען. פאר׳ן אריינמישען דעם נאמען פון מיין פרוי אין דעם ענין, ציה איך איהם צו צו דער פעראנט-ווארטליכקייט.

מיט אכטונג
משה אהרן זאנדבערג
פלאץ וואלנאשטשי 11.
8089

Dr. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 9-1 מיטאג און פון 4-7 אווענד.

אכטונג, בעזיצער פון מיינע פערלוירענע וועקסלען

אזוי ווי כ׳האב ערשט דערהאלטען אייער בריף נעכטען דעם 12-טען מאי האב איך צוליב דער סבה נישט געקענט קומען אין אייער אנגע-וויזענעם טערמין און ארט. כ׳בעט נאכאמאל מיר אנצוווייזען א ארט׳ כדי צו קענען ערלעדיגען וועגען די פערלוירענע וועקסלען.

דיסקרעציע שטרענג געזיכערט.
מיט אכטונג יוסף שפילבערג, שראדזקא 1

ס׳איז צו פערמיטען

וואוינונגען

1 צימערדיגע מיט קוך מיט בעקוועמליכקייטען
און 1 צימערדיגע אהן קוך 6770
בעזיכטיגען א גאנצען טאג פייפער-גאס 26.
צו ערפאהרען ביז 11 א זייגער פריה אין דער בוי-ביורא
צעגיעלניאנא 101.

זעלטענע געלעגענהייט!

א פראנט-געוועלב

מיט א גרויס שוי-פענסטער אויף פיעטריקאווער 174
פון זאפארט איבערצוגעבען.
עווענטועל מיט א וואוינונג.
צו דערוויסען זיך פיעטריקאווער 182, וו. 13.
8089

די פלוגבלעטער

פון די פעראייניגטע פריזיער-בעזיצער וועלכע זענען דינסטאג ארויסגע.אזט געווארען צוליב אונפארויכטיגקייט, ווערען דאמיט אנולירט און צוריקגעצויגען.

די פעראייניגטע
פריזיער-מייסטער.

אנאנסן

אין „נייעם פאלקסבלאט״
האבן דעם גרעסטן ערפאלג

Dr. Różaner

הויט, ווענערישע קראנקהייטן און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
נעמט אן פון 8-10 פריה און פון 5-8 אווענד
ווארטע-זאל פאר פרויען.

אונזער טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס אונזער פערוואלטונגס-מיטגליד ה׳ נחמן סטריקאווסקי צוליב׳ן טויט פון זיין יונג פער-שטארבענער פרוי

נ״ע רחל

זיים געטרייסט.

די פערוואלטונג, סעקרעטאריאט און די מיטגלידער
פון קליינהענדלער-פעריין פיעטערקאווער 6.
6089

אפגעווארפען די אראבישע פאדערונגען

קאמוניקאט פון דער אראבישער דעלעגאציע אין לאנדאן

איבערגעריסען די אונטערהאנדלונגען

לאנדאן, 13. (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אראבישע דעלעגאציע, וועלכע געפינט זיך איצט אין לאנדאן, האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז די ענגלישע רעגירונג האט אפגעווארפען די אראבישע פאדערונגען.

די אראבישע דעלעגאציע האט ארויסגערוקט 3 הויפט-פאדערונגען: 1) אפשטעלן די אימיגראציע, 2) פערבאט פון ערד-פערקויף, 3) איינפיהרען א דעמאקראטישען רעזשים.

די ענגלישע רעגירונג האט ערקלערט דער אראבישער דעלעגאציע, אז זי האט בדעה איינצופיהרען קאנסטיטוציאנעלע ענדערונגען אין ארץ-ישראל, וועלכע וועלען אבער נישט געהען אזוי ווייט, ווי די אראבישע פאדערונגען גרייכען.

לאנדאן, 13. (י. ט. א. טעלעגראפיש) די אראבישע דעלעגאציע האט ערקלערט, אז צוליב דעם, וואס איהרע אונטערהאנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג זענען געבליבען שטעהן אויף א טויטען פונקט, זענען זיי איבערגעריסען געווארן און די דעלעגאציע קלויבט זיך אפצופאהרען קיין ארץ-ישראל.

יודען ערד-ארבייטער

ווערען צוריק מענשען-גלייך

מאסקווע, 13 (י. ט. א. טעלעגראפיש). „וציק" האט אנגענומען א בעשלוס, אז די יודען, וואס זענען בעזעצט געווארן אויף ערד און פערנעהמען זיך מיט פראדוקטיווע ארבייט ווערען מעהר נישט בעטראכט אלס „לישענצעס".

כ"ג סיון ווערט געעפענט די „ישיבת חכמי לובלין"

לובלין, 13. (טעלעפאניש). די פייערליכע ערעפענונג פון דער „ישיבת חכמי לובלין" קומט פאר כ"ג סיון, — ד.ה. אין דעם 400 יאהרצייטס-טאג פון הרב הגאון יעקב פאלאק, און נישט ל"ג בעומר, ווי עס איז געהערנכטען על פי טעות מיטגעטיילט געווארן.

געשטארבען נאנסען

דער בעריהמטער געלעהרטער און פאלאר-פארשער

אסלא, 13. (ספ. טעל.) דא איז אין עלטער פון 64 יאהר געשטארבען דער בעריהמטער פאלאר-פארשער, פארשטעהער פון נארוועגיען אינ,ם פעלקער-בונד און איינער פון זיינע גרינדער פריטיאף נאנסען.

נאך דער מלחמה האט ער ארומגעריזט איבער פערשידענע מלוכות און זיך ספעציעל פערנומען מיט פע זארגונג פון היימלאזע. פון איהם שטאמען עס טאקי די בעקאנטע נאנסען-פעסער.

פלענאר-זיצונג פון ראט פונ'ם קרן היסוד אין פוילען

ווארשא. 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז אן לאקאל פון יודישען נאציאנאל-ראט פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון ראט פון קרן-היסוד, אין פוילען, אין וועלכער עס האבען זיך צוזאמען. בעטייליגט דעפ. ד"ר ראזענבלאט, אין ת' גאלדפערג פון נא"ז. דער פארזיצער דעפ. פארבשטיין האט אפגעגעבען א בעריכט פון וועלכען עס איז צו זעהען או די אקציע פון קרן היסוד פאר דעם לעצטען האלבען יאהר איז געוועזען זעהר ערפאלגרייך, אז זיין הכנסה אין פוילען האט בעטראפען א מיליאן 700 טויזענד זל, ד.ה. מיט אנ'ערך 157 טויזענד זל. מעהר ווי אין דעם פאר-לעצטען האלבען יאהר. אין לעצטען האלבען יאהר איז ארויסגעשיקט געווארן פון פוילען 9 טויזענד פונט.

כבן שבעים שנה...

ענטדעקט א פרויען-הענדלער-ארגאניזאציע אין ווארשא

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פאליציי האט ענטדעקט א ברייט-פערצווייגטע ארגאניזאציע פון הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה. זעהר פיל יונגע מיידלעך פלעגען פערנארט און פערקויפט ווערען מעבר לים פאר 500 דאלער „פרא שטיק".

עס איז ארעסטירט געווארען דער ראש-המדברים פון דער דאזיגער פרויען-הענדלער-באנדע, א היגער יודישער הויזווירט — דער 70-יאהריגער שמואל קארן. פאר די לעצטע פאר חדשים האט דער דאזיגער אלטער פוטיפר טראנספארטירט קיין ארגענטינע אנ'ערך 200 מיידלעך.

בעראטונג צווישען מארשאל פילסודסקי און מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א בעראטונג צווישען מארשאל פילסודסקי און דעם מלוכה-פרעזידענט. מ'רעכענט, אז זיי האבען קאנפערירט אין צוזאמענהאנג מיט דער פעטיציע פון „צענטראלעוו" וועגען אנ'אויסערארדענטליכער סיים-סעסיע און אויך וועגען די פלענער פון פונאנדערלאזען דעם סיים.

כוליגאנישע אנפאלען אויף יודען אין רומעניען

בוקארעשט, 13. (יט"א טעלעגראפיש). פון פערשידענע שטעט קומען אן ידיעות וועגען אנפאלען אויף יודען וואס ווערען געמאכט דורך כוליגאנישע סטודענטען. די פאליציי האט ארגאניזירט ספעציעלע זשאנדארמען-אבטיילונגען, וועלכע האבען א בעפעהל צו ארעסטירען די רוהעשטערער. דאס קרייז-געריכט אין יאסי בעשטעטיגט די ידיעה וועגען ארעסט פון 7 יודען. אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין טארגו-פראמאס.

ארעסטירט דעם ריכטיגען דיסעלדארפער מערדער.

בערלין, 13. (ספעצ. טעל.) די היגע פאליציי האט ארעסטירט א געוויסען יונגענמאן (זיין נאמען ווערט נאך געהאלטען בסוד) וועלכער איז בעשטימט דער דיסעלדארפער מערדער.

טראגיש אומגעקומען בעת א שרפה נעבען ווילנא

ווילנא, 13. (ספ. טעל.) אין דער קאלאניע טשערניעוויטצע פראוואצקער גמינע האט נעכטען ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה אין דעם ארפסדיירטשאפט פון א געוויסען אראלף סטאמא.

די פאמיליע סטאמא איז פעסט געשלאפען ווען די שרפה איז אויסגעבראכען און בעת זיי האבען זיך אויפגעכאפט איז דאס הויז געווען ארומגעכאפט אין פלאמען, אזוי, אז עס איז נישט געווען קיין האפנונג פון רעטונג. די שכנים זענען געקומען צולויפען אויך צו שפעט און עס האט זיך קיינער נישט ענטשלאסען אריינצוגעהען אין דעם פלאמענדען הויז. גרשם פערלוירען זיך האט זיך נאר די פרוי סטאמא, די 39-יעהריגע בראניסלאווא, זי איז דורך די פלאמען עטליכע מאל ארויס און צוריק אריינגעלאפען פון דער פלאמענדער שטוב און ארויסגעטראגען פון דארט איהרע 4 קינדער, א שרעקליך אפגעברענטע ביים ארויסטראגען דאס לעצטע 7-יעהריגע קינד פיאטרוש, איז זי אנידערגעפאלען אויף דער שוועל און געשטארבען. געשטארבען איז אויך דער 7-יעהריגער פיאטרוש.

די 18-יעהריגע טאכטער יאדוויגא, 5-יעהריגער זוהן מיעטשיסלאוו און 2-יעהריגער ווילהעלם זענען אפגעשיקט געווארען אין שפיטאל, מיעטשיסלאוו איז אויפ'ן וועג אויך געשטארבען.

ענטדעקט א גרויסע שמוגעל-אפערע

רעוויזיעס ביי די יודישע סוחרים און אפטייק-סקלאדעס אין ווארשא

ווארשא, 13. (טעלעפאניש), אין משך פון נעכטיגען טאג און היינט א גאנצע נאכט האט די ווארשאווער פאליציי ליקווידירט א גרויסע באנדע שמוגלער און פעלשער פון סאכארין.

די צענטראלע פון דער היגער באנדע האט זיך געפונען אין א וואוינונג אויף מילא 64.

די איינריכטונג און די סחורות האט מען פון דארט ארויסגעפיהרט אין אויספארשונגס-אמט אויף גאנצע פיר פלאטפארמעס צווישען די קאנפיסקירטע זאכען האבען זיך געפונען פיל אויסגעארבייטע סאכארין, דרוק-מאשינען שוין אויסגעפערטיגטע עטיקעטען א.א.וו.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן ענטדעקען די באנדע, האט די פאליציי דורכגעפירט רעוויזיעס ביי איבער צעכציג יודישע סוחרים און אייגענטימער פון אפטייק-סקלאדעס, עס זענען פערהאלטען געווארען עטליכע צעהנדליג פערזאן דער גרעסטער טייל פון זיי איז שוין בעפרייט געווארען, אין ארעסט זענען פערבליבען בלויז די הויפט-אנטיילנעהמער אין דער אפערע.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס האבען די פאבריקען און משך פון די לעצטע דריי יאהר אויסגעארבייט הונדערט טויזענד קילא סאכארין, פון וואס די מלוכה האט געהאט היזק אנ'ערך פינף מיליאן זלאטעס.

אין משך פון די לעצטע פאר יאהר זענען הונדערטער מענשען געשטארבען אין לאנד פונ'ם ליר מאנאר, וואס איז פערסמט געווען פונ'ם סאכארין.

די פאבריקען האבען זיך געפונען אויף טווארדא 1, טווארדא 12, מילא 64, רושיקא 24.

לויט ווי פאליציי האט פעסטגעשטעלט האבען די פאבריקען אויך געהאט א פיליע אין לאדז.

זון, לופט, גרינס,

ספארט

בלערליי פערוויילונגען, אטראקציעס

וועט ברענגען

די גראנדיעזע יודישע

גארטען-פערוויילונג

דינסטאג, דעם 3-טען יוני

דעם 2-טען טאג שבועות

אין פארק

הערנאוו

א „נומערוס קלויזוס" פאר די יודישע בעטלער אין ירושלים

ירושלים, 13. (י.ט.א. טעלעגראפיש) די רעגירונג האט היינט פעראָרדענט צו בעזייטיגען אלע בעטלער, וואס זאמלען זיך ארום דעם כותל מערבי. אין דער פעראָרדנונג ווערט געזאגט, אז אויפ'ן ארט, וואו עס זאמלען זיך די יודישע בעטלער איז אנ'עפענטליכער דורכגאנג, און זיי שטערען די נארמאלע בעוועגונג. די פאליציי איז תיכף צוגעטראטען אויסצופיהרען די פעראָרדנונג.

דאגעגען ווערען נישט בעזייטיגט די בעטלער ביים אמאר-מעטשעט און ביי דער קירכע, וואו עס געפינט זיך דער נוצרי-קבר.

ענגלענדער ווילען ארעסטירען אויך גאנדי'ס פרוי

קאלקוטא, 13 (ספ. טעל.) נישט קוקענדיג דערויף, וואס מען האט גאנדי'ס פערטרעטער ארעסטירט, מארשירט ווייטער אנ'אבטיילונג פון 300 הינדוסען אויף דעם מלוכה'שען זאלץ-לאגער אין פארדאנא, כדי איהם צו שטורמען.

ווי מען מעלדעט האט די פאליציי בדעה צו ארעסטירען גאנדי'ס פרוי, וועלכע נעהמט אנ'אקטיווען אנטייל אין דער אויפשטאנדס-בעוועגונג.

ציריך

די נעכטיגע רעזולטאטען

אין דער ערשטער פאר האט געקעמפט פאשאף מיט דעבי'ן. דער קאמף, וואס האט געדויערט 20 מינוט האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט.

אין דער צווייטער פאר האט געקעמפט מאטקא מיט מירנא. דער קאמף איז א פרובאלער. נאך 22 מינוט געהט ארויס מירנא אלס זיגער.

יאנא קעמפט 20 מינוט מיט שטעקע ן אהן רעזולטאט.

אין דער לעצטער מינוט לייגט דער „גומענער" קלעי סאסארסקי'ן דורך א דאפעלטען נעלסאן.

היינט קעמפען: 1) פערינגער — גריקים, 2) יאנא—פאשאף (רעוואנש-קאמף אויף יאנא'ס ארויספאָרערונג) 3) קלעי—לעפעוור, און 4) שעקער — מירנא (רעצירינגר).

פארטייאישע מעסערשטעכעריי

בלוטיגע געשלעגען אין ווארשא צווישען יודישע ארבייטער.

ווארשא, 13. (טעל. פון אונזער קארעספ.) אין דער יודישער געגענד אין ווארשא זענען היינט פארגעקומען בלוטיגע געשלעגען צווישען יודישע ארבייטער — צווישען „רויטע" און בונדאוצעס. מען האט זיך געשלאגען אויף מעסער און שטעקענס, געשלאגען און געבראכען אזוי אז פאגאטאווריע האט געמוזט עטליכע מאל אינטערוועניר‍ען. עס זענען דא עטליכע צעהנדליג שווער און לייכט-פערוואונדעטע.

געהאנדעלט האט זיך עס אין דעם, וואס דער לעדער-פעראיין, וועלכער געפינט זיך אונטער דער השפעה פון די „רויטע", פיהרט איצט א שטרייק פון שטעפער-ארבייטער, און זיי ווילען, אז ס'זאלען זיך מיט זיי סאלידאריזירען פעראיינען, וואס זענען נישט אנגעשלאסען אן זיי.

לאדז
14 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
14 מאי 1930

די פראגע
וואס איז די וויכטיגסטע

דער האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי האט פאר פארשטעהער פון די ווירטשאפטליכע ספערען געהאלטען א לאנגע רעדע, אין וועלכער ער האט אנגעצייכענט א פראגראם פון היילען די מחלה פון אונזער ווירטשאפטליכען ארגאניזם. די מיטלען צו היילען די פוילישע ווירטשאפט זעהט איין דער מיניסטער אין פאלגענדען: גלייכמעסיגע ענטוויקלונג פון דער פוילישער לאנדווירטשאפט און אינדוסטרי, קאנקרעט — שוץ־צאלען פאר דער אגראר־פראדוקציע; צוגרייטען די בעדינגונגען פאר׳ן צופלוס פון אויסלענדישע קאפיטאלען; בעגרענעצען די מלוכה־אינוועסטיציעס בלויז אויף אזעלכע אונטערנעהמונגען, וועלכע דארפען דינען פאר דער גאנצער ווירטשאפט פון פוילען; צוזאמענארבייט מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס מיט׳ן ציל צו רעארגאניזירען די פראדוקציע און געזונד מאכען די אייגענע קאלקולאציע; עפענען נייע אויסערליכע מערק פאר דער עקספאנסיע פון דער פוילישער ווירטשאפט א. א. וו.

בנוגע די בעזונדערע פונקטען פון פראגראם האלט מען געקאנט מאכען פערשידענע פארבעהאלטען. מ׳וואלט געקאנט, א שטייגער, אויסדריקען ספקות, צי שוץ־צאלען פאר די לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען וועלען מיטווירקען צו דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטרי. מ׳וואלט געקאנט פרעגען, ווי אזוי וועלען מיר עס אריינקריגען אויסלענדישע קאפיטאלען, ווי אזוי וועלען מיר געווינען דעם צוטרוי פון אויסלאנד, בעת אויסלאנד האט, ווייזט אויס דעם האוגען צוטרוי נישט? מ׳קאן אויך פרעגען, צי די צוזאמענארבייט מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס וועט זיך אויך ווייטער אויסדריקען אין שאפען מאנאפאלען פאר פריוויליגירטע און ארויסווארפען צעהנדליגער טויזענטער אויפ׳ן ברוק?

א וויכטיגער פונקט אין פראגראם פון האנדעלס־מיניסטער איז דער אנזאג פון א „קליינער" רעפארם פון אומזאץ־שטייער, אבער אזא הבטחה הערען מיר שוין זייט עטליכע יאהר און די זאך ריהרט זיך נישט פון ארט.

דער מיניסטער האט בענוצט א זעהר כאראקטעריסטישען און מסתם נישט צופעליגען אויסדרוק „געמיינזאמע אנשטרענגונג פון דער געזעלשאפט, ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און רעגירונג". דער סיים איז, ווייזט אויס, בפירוש אויסגעמיטען געווארען. עס פרעגט זיך אלזא: ווי אזוי שטעלט זיך פאר דער מיניסטער די רעפארם פון אומזאץ־שטייער אויב קיינער פון די אויסגערעכענטע פאקטארען איז נישט בערופען די פראגע צו ערלעדיגען, לכל הפחות כל זמן עס פערפליכטעט נאך די ביזאצטיגע קאנסטיטוציע? איבעריגענס פערלאנגען כמעט אלע פונקטען פון מינ. קוויאטקאווסקיס פראגראם די צוזאמענארבייט מיט די געזעצגעבערישע קערפערשאפטען, און וועגען דעם האט דער מיניסטער גארנישט דערמאהנט אין זיין לאנגער רעדע.

און דער אומשטאנד ברענגט דערצו, אז דאס נייעסטע ווירטשאפטליכע פראגראם קאן נישט ענדערען די פעסימיסטישע שטימונגען אין דער געזעלשאפט. יעדער גיט זיך דאך אפ א דין וחשבון, אז אלע שעהנע פראגראמען וועלען צו גארנישט ברענגען, כל זמן עס וועט נישט זיין קיין הארמאנישע צוזאמענארבייט פון די פאקטארען, וועלכע מוזען נעהמען צוזאמען ביים פערווירקליכען דאס פראגראם. א קלארער ענטפער פון מינ. קוויאטקאווסקי אויף דער פראגע, צי ווינשט די רעגירונג א צוזאמענארבייט מיט׳ן סיים, וואלט געהאט א גרעסערע בעדייטונג, ווי דער גאנצער פראגראם גופא.

נ. ד.

—:=:—

קאמף געגען היישעריקען־געפאהר אין א"י
די היישעריקען ווערען פערניכטעט דורך רויך־וואלקענס

ירושלים, (יט"א) די לאנדווירטען אין ארץ־ישראל זענען אפיציעל געווארענט געווארען, זיי זאלען זיין פארבערייט צו א נייער אינוואזיע פון היישעריקען. אין דער אפיציעלער בעקאנטמאכונג ווערט געזאגט, אז די גרויסע כמארעס היישעריקען, וואס קומען פון שכנות׳דיגע לענדער, וועלען וואהרשיינליך איבער א"י. אלע לאנדווירטען דארפען דעריבער שאפען אויף זייערע פעלדער גרויסע וואלקענס רויך, ווייל די היישעריקען מיידען אויס די פעלדער, וואס זענען בעדעקט מיט רויך. עמק־ירדת און ירושלים ווי אויך חברון זענען שוין איצט בעפרייט פון דער היישעריקען־געפאהר. דער קאמף געגען דער היישעריקען־געפאהר ווערט געפיהרט מיט ערפאלג אויך אויף אנדערע געביטען אין א"י און עבר־הירדן.

רעגירונג פון פערו גיט 2 מיליאן העקטאר לאנד פאר יודען
מעגליכקייט פון א יודישע קאלאניזאציע אין דרום־אמעריקע

נ״ויארק (יט"א) דער „פארווערטס" פערעפענטליכט א ידיעה פון בערלין וועגען א קאנפערענץ פון יודישע אנפיהרער מיט ד"ר פאן מאלצאן און ווארבורג. ד"ר קירשבערג, אלס פארשטעהער פון דער דייטשער קאלאניזאציע־געזעלשאפט, אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארען דער פארשלאג פון דער רעגירונג פון פערו (דרום־אמעריקא) צו בעשטימען 2 מיליאן העקטאר ערד אין מזרח־פערו אויסשליסליך פאר יודישע קאלאניזאציע. די צייטונג טיילט ווייטער מיט אז דער האנדעלס־אטאשע פון די פראווינציע שטאטען אין בערלין ה׳ לאורענס גראווים האט ערקלערט, אז דער פראיעקט ווערט געשטיצט דורך אמעריקאנער פינאנציעלע גרופען, וועלכע ווילען בויען אן איינגעבאה אין פערו.

בערלין (יט"א) ווי די יודישע טעלעגראפען־אגענטור דערוויסט זיך, שטעלט זיך פאר די פראגע פון דער געפלאנטער יודישער קאלאניזאציע אין פערו אויפ׳ן פאלגענדען אופן: א געוויסער דייטשער פלאט־קאפיטאן, פערל האט דעם פערגאנגענעם יאהר בעזוכט א רייה יודישע פערזענליכקייטען און אינסטיטוציעס צוו. אג. דעם פראפ. אלבערט איינשטיין און זיי איבערגעגעבען א פראשור וועגען מזרח־פערו, אלס לאנד פון יודישער קאלאניזאציע. די יודישע פארשטעהער האבען אבער נישט איינגעזעהען קיין שום צוועק אין בעטראכטען דעם דאזיגען פראיעקט. ה"ה קירשבערג האט אויפגענומען דעם פראיעקט אין צוזאמענהאנג מיט זיינע פלענער וועגען דייטשער קאלאניזאציע אין פערו. ער האט ערקלערט דעם פארשטעהער פון דער יט"א, אז עס איז נישט געשאפען געווארען קיין שום נייע קאמיסיע אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פראיעקט ווייטער האט ער מיטגעטיילט, אז עס ווערט געפלאנט ארויסצושיקען א קאמיסיע פון עקספערטען, בכדי אויסצופארשען די הארטיגע קאלאניזאציע־בעדינגונגען. פיהרער פון פערשידענע יודישע ארגאניזאציעס האבען מיטגעטיילט דער יט"א, אז זיי זענען נישט אינפארמירט געווארען וועגען נייעם קאלאניזאציע־פראיעקט און אז זיי אינטערעסירט נישט די פראגע, וועלכע פערדינט נישט קיין גרעסערע אויפמערקזאמקייט.

פראפ. איינשטיין, ד"ר זשיטלאווסקי, ש. דובנאוו פאדערן אויף
אויפרוף פון עהרען־פרעזידיום פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

ווילנא (יט"א) דאס עהרען־פרעזידיום פון קוראטאריום פונ׳ם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, וועלכער בעשטעהט פון די ה"ה פראפ. אלבערט איינשטיין, ע. בערנשטיין, מ. גאסטער, ש. דובנאוו, ב. וואכשטיין, ה. זשיטלאווסקי, וול. האווקין, ע. סאפיר, ד. סימאנסא און ז. פרויד האט ארויסגעגעבען אנ׳אויפרוף צו דער יודישער עפענטליכקייט, אין וועלכען עס ווערט געזאגט:

מיר האלטען פאר אונזער חוב אויפמערקזאם צו מאכען די ברייטע יודישע עפענטליכקייט, די יודישע קהלות, געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס און אלע פריינד פון דער יודישער קולטור אויף דער וויכטיגער ארבייט פונ׳ם אינסטיטוט, דאס יונגע קינד פון דער יודישער וויסענשאפט. עס איז איצט געווארען פינף יאהר זייט דער אינסטיטוט איז געגרינדעט געווארען. פון דער בעשיידענער התחלה איז אויסגעוואקסען א לעבענסקרעפטיגע אינסטיטוציע, וואס האט שוין איהרע אבטיילונגען און שטיצגרופען אין 17 לענדער. דורך זיינע ביזאצטיגע ארבייטען, דורך דער רייה בענדער פון היסטארישע, עקאנאמישע, פילאלאגישע, עטנאגראפישע און ביבליאגראפישע שריפטען, וואס ער האט פערעפענטליכט, דורך די רייכע זאמלונגען פון קולטור־אוצרות, וואס ער האט צוזאמענגעבראכט, דורכ׳ן אויפשטעלען אין ווילנע אנ׳איינענעם בנין — א הויז פאר דער יודישער וויסענשאפט — האט דער אינסטיטוט געוואונען די אנערקענונג פון דער יודישער און נישט־יודישער געלעהרטער וועלט און די ווארעמסטע סימפאטיע פון די ברייטסטע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאפט.

דער אינסטיטוט ראטעוועט די מאנומענטען פון דער יודישער פערגאנגענהייט און די פערלען פון יודישען פאלקסשאפען פון פערפאלעניש און פערגעסעניש. ער פארשט די יודישע געשיכטע, די יודישע שפראך און ליטעראטור. ער זאמעלט און בעארבייט מאטעריאל וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון די יודישע קיבוצים. ער פארשט די איינענארטיגע פסיכיק פון יודישען קינד. די דאזיגע וויכטיגע רעזולטאטען זענען דערגרייכט געווארען א דאנק דער פרייוויליגער מיטארבייט פון די יודישע וויסענשאפטלער.

אבער די הצטרכותן פון אינסטיטוט וואקסען אלץ מעהר און מעהר. פונ׳ם רוחק אין געלד־מיטלען ליידט שטארק די טעטיגקייט. דער בוי פונ׳ם אייגענעם בנין אין ווילנע קען נישט פערענדיגט ווערען. אויף דער יודישער עפענטליכקייט ליגט דער חוב צו העלפען דער דאזיגער אינפארמאטיווישער אינסטיטוציע אין אזא שווערער צייט.

דאס עהרען־פרעזידיום פונ׳ם קוראטאריום פון אינסטיטוט אפעלירט דעריבער צו אלע יודישע קהלות און געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס פון דער גאנצער וועלט און בכלל צו אלעמען וועמען עס איז טייער די יודישע וויסענשאפט און קולטור, צו שטיצען מיט אלע מעגליכקייטען דעם צענטער פון דער וויסענשאפטליכער ארבייט אין יודיש — דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט־רוסלאנד
יודען און אנטיסעמיטיזם אין ס.ס.ס.ר. — פון י. לארין

פון ד"ר א. מוקדוני

דאס ערשטע מאל וואס מיר קומט אויס צו לייענען א בוך וועגען אנטיסעמיטיזם און דערביי נישט פיהלען עפעס א בייגעשמאק.

אלע ביכער געגען אנטיסעמיטיזם הויבען זיך אן און ענדיגען זיך מיט דעם, אז מיר האבען איינגעצאהלט די דירה־געלט, וואס קומט דער וועלט פון אונז: מיר האבען דער וועלט, אמת, נישט געגעבען קיין מזומנים, קיין כסף, האבען מיר אבער אהער געגעבען גוטען שוה כסף, מיר האבען איהר געגעבען די ביבעל. מיר האבען איהר געגעבען א גרויסען גלויבען, מיר האבען איהר אפילו געגעבען א יעזוס, מיר האבען דער וועלט געגעבען נאך פיל זעהר וויכטיגע זאכען, הכלל — מיר האבען געצאהלט און מיר צאהלען דירה־געלט די בעלי הבתים פון דער וועלט און זיי טארען נישט אונז, די שכנים, ארויסשטעלען פון די קליינע ווינקעלעך, וואס מיר פערנעהמען אויף דער גרויסער וועלט.

דאס איז דאך בעצם דער אינהאלט פון די מעהרסטע ביכער געגען אנטיסעמיטיזם.

גאר פון אנ׳אנדער מין איז דאס בוך, וואס איז געשריבען פון דעם יוד־קאמוניסט י. לארין.

ראשית רעדט דאס בוך נישט סתם וועגען אנטיסעמיטיזם, דאס רעדט נישט צו די קעפ פון דעם אנטיסעמיטיזם, צו וועלכע עס איז פיהרער און „פילאזאפישע" בעגרינדער פון אנטיסעמיטיזם, ער רעדט צו דער פינסטערער מאסע, וואס איז פערשווארצט פון אנטיסעמיטיזם, צו דער מאסע, וואס הויבט אויף דעם שווערען קולאק ווען זי ווערט אויפגעהעצט, אדער ווען זי פאלט אליין אריין אין פינסטערען צאר, דא קען מען נישט קומען מיט געהעלרטער מליצה.

מען האט זיך אויסגעלערנט אין רוסלאנד צו שרייבען וועגען זעהר ערנסטע ענינים זעהר פאפולער, און זיין פאפולער און פערשטענדליך שעהמט זיך נישט דער סאמע ערנסטער שריפטשטעלער.

י. לארין איז אין אמאליגע צייטען געווען א זעהר ערנסטער זשורנאליסט. ער איז געווען א מיטארבייטער אין א פראגרעסיווישער מאסקווער צייטונג, אויף דעם סמך האט ער פערנומען אין די ערשטע טעג פון דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע דעם סאמע פעראנטווארטליכען אמט, ער איז געווען פארזיצער פון דעם ראט פון דער פאלקס־ווירטשאפט, די הונדערט פופציג מיליאן איינוואוינער פון רוסלאנד זענען געפיטערט געווארען פון דעם דאזיגע לארינ׳ס האנד.

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט גאר גיך, אז לארין איז נישט גענוג אויסגעוואקסען פאר׳ן דאזיגען גרויסע און זעהר פעראנטווארטליכען אמט און מען האט איהם געהייסען, זוכען זיין ריכטיגען נומער שיך.

און ער האט געפונען די ארבייט, וואס עס איז פאר זיינע כחות; דער שפייזער פון 150 מיליאן מענשען האט זיך צוריק גענומען צו זיין פעדער, אלטען בערוף — צום שרייבען און דא איז ער אויף זיין ארט.

זיין בוך „יודען און אנטיסעמיטיזם אין ס.ס.ס.ר." איז א בעשיידענע, אבער זעהר געוויסענהאפטיגע ארבייט.

דא האט איהר נישט די גרויס־זשעסטיגע טענות צו דער וועלט און צו דער זינדיגער מענשהייט, פאר וואס זי איז נישט דאנקבאר דעם יודישען פאלק פאר די אלעס גוטס, וואס עס האט געגעבען דער וועלט, דא האט איהר נישט דעם גאנצען אבגעדראשענעם שאבלאן, וואס אפערירט מיט געמעהר, מיט אמונה און מיט עהנליכע ארגומענטען.

דא רעדט א יוד און א מענש צו א גרויסער מאסע מענשען, וואס איז דורות לאנג פערסם׳ט געווארען פון ראסען־האס, און רעדען רעדט ער מיט פאקטען, מיט ציפער, מיט קלארע און זעהר וואגיגע בעווייזען, אז דער אנטיסעמיטיזם האט קיין באדען נישט אין דעם איצטיגען רוסלאנד, אז ער איז אנ׳אומזין, אז ער איז א זלידנע אנשיקעניש און אז אלע פערשטיקטע טענות פון דעם רוסיש סאוויעטשען אנטיסעמיטיזם זענען דורך און דורך פאלשע.

אבער אי זעלבסט שטעהט י. לארין און קעמפט מיט די נארישסטע, מיט די ווילדסטע און מיט די סאמע אומזיניגסטע בלבולים.

ווי אלע, וואס קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם.

דער אנטיסעמיטיזם טענה׳ט כסדר, אז יודען פערכאפען די וועלט, אז יודען האבען אלץ אין זייערע הענד און אין א שעהנעם פריהמארגען וועלען זיי אפען דערקלערען, אז די וועלט איז זייערע און וועלען הייסען אלע קריסטען ארויסטופען און זוכען אנ׳אנדער וועלט, ווארים דאס דאזיגע וועלטעל איז זא יודיש.

אט דער דאזיגער ווייסטער אומזין ווערט ארויסגעזאגט מיט דעם סאמע ביטערען ערנסט פון די מעהרסטע אנטיסעמיטען.

און א פנים, אז מענשען גלויבען דווקא אין אומזיניגקייטען, וואס גרעסער דער אומזין, וואס ליגנערישער און וואס לעכערליכער ער איז אלץ מעהר גלויבט מען אין איהם.

די קריסטען האבען צוברעקעלט די וועלט אויף מדינות און מדינות׳לעך, זיי האבען איינגעלעגט א געדיכטע נעץ פון גרענעצען איבער דער וועלט, און די גאנצע וועלט האבען זיי בעדעקט מיט הארמאטען, מיט פעסטונגען און מיט קריגס־שיפען, יעדער מענש אין דער קריסטליכער וועלט איז א שפאצירענדיגער ארסענאל, קומען די נעבעכטיגע קריסטען און האבען כלומרשט מורא פאר יודען, פאר יודען, וואס ווערען געיאגט און געפלאנט שוין א פאר טויזענד יאהר און האבען אויף דער וועלט נישט קיין איינציג שטיקעל לאנד צו אוועקשטעלען א הארמאט און אנ׳איינציגען ביסעל וואסער כדי צו לאזען שווימען איבער איהם א קריגס שיפעל.

אומזין, ווייסטער אומזין.

אבער א פנים, אז אומזין איז דא אויף דער וועלט כדי מען זאל גלויבען אין איהם.

און דער דאזיגער אומזין, דער דאזיגער ווייסטער און משוגע׳נער אנטיסעמיטיזם איז דא אין רוסלאנד.

דארט אין דעם לאנד וואו עס רעדט זיך פשוט וועגען אונטערגאנג פון דער יודישער בעפעלקערונג, דארט וואו מען נעהמט אן ממש דראסטישע מיטלען צו אבראטעווען דעם יודישען ישוב פון כליה, דארט קומט דער אנטיסעמיטיזם מיט זיין אלטען איבעריגען וויסטען אומזין און חזר׳ט איבער די אלטע משוגענע בייקע:

יודען האבען פערכאפט די מאכט איבער סאוויעט רוסלאנד, יודען איז גוט, יודען האבען זיך בעפעסטיגט אין דער פארטיי און אין דער רעגירונג. די פארטיי און די רעגירונג זענען די יודען און די הענט.

אבער דאס איז נאך נישט אלץ; די בעסטע ערד האבען יודען צוגענומען פאר יודישער קאלאניזאציע, און דאס ביסעלע האנדעל, וואס איז ערלויבט אין רוסלאנד האבען יודען צוגענומען פאר זיך.

הכלל — געווען א גרויסע רעוואלוציע אין רוסלאנד — האט אבער קיינעם נישט בעפרייט, די האט בעפרייט בלויז יודען.

און אט דעם דאזיגען אומזין וויל לארין בעקעמפען.

ווייס איך נישט צי וועט זיך עס איהם איינגעבען, ווארים אומזין איז מעכטיג און די שלאגענדסטע ארגומענטען וועלען דעם אומזין נישט אפשרעקען, אבער א גוטע ארבייט וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון יודען אין רוסלאנד האט ער אנגעשריבען, איך ווייס נישט צי די אנטיסעמיטען וועלען לייענען דאס דאזיגע בוך, אבער איך בין זיכער, אז יעדער יוד וואס וויל וויסען וועגען דער לאגע פון יודען אין רוסלאנד וועט לייענען דאס דאזיגע בוך.

(סוף קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 14 מאי
ט״ז אייר תר״ץ
זון-אויפגאנג 3.51
זון-אונטערגאנג 7.14

באנקראטעז און פראל־אנגאציעס
פון האנדעלס=געריכט

אויף דער לעצטער סעסיע פון האנדעלס־גע־ריכט איז ערקלערט געווארען באנקראט די פירמע „משה יאנקעל פייערשטיין" אינהאבער משה יאנקעל פייערשטיין, פנחס פייערשטיין און פערל פייערשטיין, קאלאניאל־געוועלב אויף אלטשטאט 3.

די קרעדיטארען פון דער באנקראטירטער פיר־מע האבען בעוויזען או אין דער לעצטער צייט שוין האבען די אינהאבער פון דער פירמע איינגעקויפט גרעסערע טראנספארטען סחורה און זי פערקויפט ביליגער פון׳ם קאסטען־פרייז. א סימן או דער באנ־קראט איז א בייזוויליגער, האט געריכט האט בע־שלאסען צו ערקלערען די פירמע באנ־קראט פון דעם ערשטען דעצעמבער און און אלע דריי שותפים אריינזעצען אין ארעסט פאר בעל־חובות. אלס ריכטער־קאמיסאר בעשטימען דעם האנדעלס־ריכטער סטאניסלאוו קאפטשינסקי, און אלס קוראטאר אויגעניוש נאוארסקי.

דער צווייטער באנקראט איז ערקלערט דער אקציען־געזעלשאפט וואל־אויסארבייטונגען ח. י. ווישליצקי, אין לאדז, גדאנסקא 138.

די באנקראטירטע פירמע האט אפגעשטעלט די אויסצאהלונגען שוין אין 1925, ווען עס האט אפגע־ברענט א טייל פון דער פאבריק. פון דעם בעקומע־נעם פון דער פערזיכערונגס־געלד האט די פירמע אפגעצאהלט א טייל פון די פערפליכטונגען. די גרעסטע טייל חובות האט די פירמע פון יענער צייט און נישט אויסגעצאהלט. צו דער בקשה וועגען באנ־קראט האבען די קרעדיטארען צוגעשטעלט פינף וועק־סלען אויף 1.700 דאלאר, 1000 דאלאר און אפילו אויף 20.000 דאלאר. דאס געריכט האט ער־קלערט די פירמע באנקראט פון׳ם 1 מערץ 1925 אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט האנדעלס־ריכטער יוזעף מאטיעצקי, און אלס קוראטאר ערד־ארד הערשליק.

אין געריכט איז א חוץ דעם אריינגעפלאסען א בקשה וועגען פראלאנגאציע פון די אויסצאהלונ־גען פון דער פירמע „אפים טענענבוים, טעקסטיל־אנשטאלט" אויף ילפאוא 5. א אינהאבער פון א הויז אין דער וועבעריי וועלכע בעשעפטיגט 40 ארבייטער. וועגען פראלאנגירען די אויסצאהלונגען האט אויך אנגעגעבען א בקשה די פירמע „פרענקעל און יוראלעוויטש".

די פירמע משה קירשטיין, קאנפעקציע־מאגאזין פריי־יטס־פלאץ 7, האט אין נאוועמבער פון׳ם פער־גאנגענעם יאהר איינגעגעבען א בקשה וועגען פראל־לאנגירען די אויסצאהלונגען. דער פיינאנציעלער בילאנס איז געשלאסען מיט דער סומע 341.000 זל. דערפון גרונד־קאפיטאל 151.000 זל. די פערפליכ־טונגען 190.000 זל. געפינען רעקונג אין סחורה אפגעשאצט אויף 670.000 זל. און אפענע חובות אויף 54.000 זלאטעס.

דאס האנדעלס־געריכט האט אויף דער סעסיע פון׳ם 1־טען דעצעמבער די בקשה וועגען די פראל־לאנגאציע אפגעווארפען, קירשטיין האט א ניי געבעט אן אפעלאציע. דאס אפעלאציע־געריכט האט בע־שלאסען צו ערטיילען קירשטיינען א פראלאנגאציע פון׳ם 1 אפריל 1930 אן.

אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען האנדעלס־ריכטער קאפטשינסקי, אויפזעהער האט נאטאן ענגעל, פאלודניאווא 42.

פעראייניגט די יודישע האנדווערקער
בערכט פון דער גרויסער קאנפערענץ

לויט דער איניציאטיווע פון צענטראלען האנד־ווערקער־פערבאנד, פאלודניאווא 4, איז אין לאד־קאל פון פריזיער־צעך, אלס אין א נייטראל ארט, פארגעקומען א קאנפערענץ פון די יודישע האנד־ווערקער־צענטראלעס (פאלודניאווא 4 _ צענטראל־פער־באנד און סאציאליסטישער האנדווערקער־פער־באנד)) אלע עקזיסטירענדע יודישע צעכען און האנד־ווערקער־פעראיינען. אלע דערמאנטע ארגאניזאצ־יעס האבען צוגעשיקט צו 3 פארשטעהער, א.ד.ג. צום אנהייב פון דער פערזאמלונג זענען געווען אנוועזענד איבער 100 האנדווערקער־פארשטעהער.

דער ציל פון דער קאנפערענץ איז געווען צו מאכען א סוף צו דער צושפליטערונג און שפאל־טונגס־טענדענצען צווישען די יודישע האנדווערקער. ברענגען צו א פעראייניגונג פון אלע האנדווערקער־פ׳חות, כדי אפצושלאגען די אנגריפען און פערטייד־יגען די שווארצע כמארעס, וועלכע רוקען זיך אן אויף דער עקזיסטענץ פון יודישען בעל־מלאכה.

די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען דורכ׳ן וויצע־פארזיצער פון צענטראלען האנדווערקער־פער־באנד, אינזש. ושעלינסקי, וועלכער דאנקט די פער־זאמעלטע פאר דעם צאהלרייכען ערשיינען צו דער וויכטיגער קאנפערענץ, וועלכע מוז סוף־כל־סוף ברענגען צו א שלום צווישען די יודישע האנד־ווערקער. ער האפט אויף דעם גרוזנדען פער־שטאנד פון יודישען האנדווערקער, וועלכער פער־שטעהט די גרויסע עוולות וואס געשעהן איהם און וואס זענען אומעגליך אויסצובעסערען אהן א גע־מיינזאמען ארגאניזירטען פראנט פון די יודישע האנד־ווערקער. דער רעדנער מיינט, או אין איצטיגען מאמענט דארפען פערשווינדען אלע בערעכטיגטע און נישט בערעכטיגטע מיינונגס־פערשידענהייטען, דער יודישער בעל־מלאכה שטעהט פאר א תהום, אין וועלכער ער קען אריינפאלען און צעמוקט ווערען. ס׳איז די צייט פון סכנה און ס׳מוז געבלאזען ווערען אויף אן אלארם. דער איינציגער מעגליכער אויס־וועג איז א פערשטענדיגונג פון יודישען האנדווער־קערטום.

אינזש. ושעלינסקי לעגט פאר, או דעם פאר־זיץ פון דער פעראייניגונגס־קאנפערענץ זאל פיהרען א פארשטעהער פון פריזיער־צעך, וועלכער איז דער בעל־הבית פון לאקאל, וואו די קאנפערענץ קומט פאר איינשטימיג ווערט אויסגעוועהלט אלס פאר־זיצער ה׳ וויזענפעלד, וועלכער ווייזט אויך אן אויף די צילען און אויפגאבען פון דער קאנפערענץ. ער ווייזט אן אויף דעם שווערען קאמף, וואס מ׳האבען צו פיהרען די האנדווערקער־האטמענער אין דער האנד־ווערקער־קאמער און ווי די ארבייט ווערט בעש־ווערט נאר דערפאר, ווייל דאס יודישע האנדווער־קערטום איז נישט פעראייניגט. דאן ענטוויקעלט זיך א לאנגע דעבאטע וועגען דער פעראייניגונג, אין דער דיסקוסיע נעהמען אנטייל די ה״ה וויצע־פרעזידענט פון דער האנדווערקער־קאמער קאזשמיעקי, האט־מאן שווארצבערג, פשיגורסקי, פרנס האפמאן, ד״ר. ארדיטאנס, גלאטמאן, נעלאסען, בערקאוויטש, גאלד־בערג, און אנדערע. הגם די רעדנער מאכען זיך גע־גענזייטיג פארווארפען פונדעסטוועגען זאגען זיך אלע ארויס פאר א באלדיגע פעראייניגונג פון אלע יודישע האנדווערקער אין לאדז.

אויפ׳ן פארשלאג פון אינזש. ושעלינסקי ווערט דאן אנגענומען אנאנימיטעט בעשלוס תיכף צו־צוטרעטען צו דער פעראייניגונג. צו דעם צוועק ווערט געשאפען א קערפערשאפט, וועלכע בעשטעהט פון אלע יודישע האטמענער אין דער לאדזער האנדווערקער־קאמער, אלע צעך־סטארשים און די פארזיצערס פון די האנדווערקער־פעראיינען. די דאזיגע נייע גע־אפענע אינסטאנץ דארף צוגרייטען די גאנצע פאר־ארבייט צו דער פראקטישער פעראיי־ניגונג.

דער דאזיגער בעשלוס איז אויפגענומען גע־ווארען בייט שטורמישע אפלאדיסמענטען און אלגע־מיינע צופרידענהייט פון אלע פערזאמעלטע.

די קאנפערענץ האט זיך דאן בעשעפטיגט מיט פראגען פון דער האנדווערקער־קאמער. ווי בעקאנט האט די לאדזער האנדווערקער־קאמער אויף דער לעצטער פלענאר־זיצונג געענדערט דעם רעגולאמין וועגען עקזאמענס פאר האנדווערקער, וועלכע פיהרען זייערע ווארשטאטען, נאך איידער דאס צעכען־געזעץ איז אריין אין קראפט. אין דער פראגע האבען אנגע־נומען אן איינהייטליכען רעגולאמין. די ווארשאווער און א ריהע אנדערע האנדווערקער־קאמערען און דער דאזיגער רעגולאמין איז בעשטעטיגט געווארען דורכ׳ן האנדעלס־מיניסטעריום. די לאדזער האנד־ווערקער־קאמער האט אבער דעם רעגולאמין געענ־דערט אויף דעם אופן, או די אלע האנדווערקער דארפען ביים עקזאמען אויספיהרען א שטיק ארבייט אין זייער פאך.

וויצע־פרעזעס קאזשמיערסקי האט בעריכטעט, או ער צוזאמען מיט ראטמאן סענדראוויסקי האבען וועגען דעם ענין פערענליך אנטערווענירט אין האנ־דעלס־מיניסטעריום און אנגעוויזען, או דער בעש־לוס פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער איז א ספעציעלע שיקאנע פאר יודישע האנדווערקער און האבען געבעטען דעם בעשלוס צו ענדערען. די דע־לעגאציע האט בעקומען א צוזאג, או דער רעגולא־מין, וואס איז אנגענומען געווארען דורך דער לאדזער האנדווערקער־קאמער וועט פון מיניסטעריום צו־ריקגעשיקט ווערען אין דער קאמער, כדי איהם אנ־צונעהמען אין רעמועלפען פארם, אין וועלכער ער איז שוין בעשטעטיגט. געווארען דורכ׳ן מיניסטער־יום.

דאן איז נאך בעריהרט געווארען די פראגע וועגען אפצאהל פאר עקזאמענס וואס בעטרעפט 150 זל. וואס איז אן׳אומעגליכער אפצאל פאר די אימס פעראריימטע און רואינירטע האנדווערקער. אין דער פראגע ווערט צוגעגרייט א מעמאריאל אין מיניס־טעריום, אין מעמאריאל ווערט ברייט מאטיווירט די נויטווענדיגקייט פון פערקלענערען דעם אפצאהל פאר האנדווערקער־עקזאמענס.

האלב 2 ביינאכט שליסט אינזש. ושעלינסקי די קאנפערענץ, וועלכע קען האבען א היסטארישע בעדייטונג אין דער געשיכטע פון די יודישע האנד־ווערקער.

דעלעגאציע ביים האנדעלס=מיניסטער
מכח קרעדיטען פאר דער לאדזער אינדוסטריע

(2) דעם 12 ד. ח. האט דער מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטריע ה׳ קוויאטקאווסקי אויפ־גענומען א דעלעגאציע פון לאדזער פאבריקאנטען, און די פערזאנען פון די ה״ה בירערמאן, שרערניצקי, וויעשביצקי און אלשעווסקי, וועלכע האבען אינטער־ווענירט מכוח בעקומען קרעדיטען פאר די לאדזער אינדוסטריע. די דעלעגאציע האט פארגעלעגט דעם מיניסטער א מעמאראנדום אין וועלכען עס ווערט גע־שילדערט די שווערע סיטואציע אין דער לאדזער טעק־סטיל־אינדוסטריע, און ס׳ווערט געבעטען צו־הילף־צו־קומען דער דאזיגער אינדוסטריע דורך געבען קרע־דיטען און מילדערען די שטייער־לאסטען. דער מיניס־טער האט געגעבען זיין הבטחה צו פראינטערעסירען זיך מיט די פארגעשטעלטע פאסטולאטען און נאכ׳ן בשותפותדיגען בעטראכטען זיי מיט אנדערע רעגי־רונגס־מיטגלידער ארויסגעבען ענטשפרעכענדע פער־ארדנונגען.

געלד=שטראף אדער ארעסט
פאר די, וואס פערשפעטיגען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיעס

(2) די שטאדטישע סטאראסטווע איז אויפ־מערקזאם געווארען דערויף, או פיל פאבאראזע שטע־לען זיך נישט פינקטליך צו צו די פאבאר־קאמיסיעס. דער סטאראסטע האט דעריבער ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג או לגבי אזעלכע אומפינקטליכע זאלען אנגעווענדעט ווערען שטראף־מאנדאטען, ד.ה. אויפ׳ן ארט זאלען ארויסגעלעגט ווערען שטראפען ביז 10 זל, און אויב דער שולדיגער האט ביי זיך נישט קיין געלד קאן ער תיכף אריינגעזעצט ווערען אין ארעסט.

—:=:—

צוויי מערדער פאר׳ן געריכט

(2) מיט א צייט צוריק האט מען אויף ווימאקא 32 געפונען א דערהרגעטען א געוויסע קלעמענס פראנקאווסקי, און נעבען איהם איז געלעגען א שווער פערוואונדעטער יוזעף מאשינסקי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, או עס איז פארגעקומען א געשלעג צווישען מושינסקי, פראנקאווסקי, נאוואק און רוקאשעווסקי. אין רעזול־טאט פון דעם בלוטיגען געשלעג איז פראנקאווסקי דערהרגעט געווארען און מושינסקי — שווער פער־וואונדעט. די אנדערע צוויי זענען אנטלאפען. שפע־טער זענען זיי ארעסטירט געווארען. געבעטען זע־נען געשטאנען פאר׳ן געריכט די ארעסטירטע נאוואק און ראקאשעווסקי.

ראקאשעווסקי איז פערמשפט געווארען אויף 7 יאהר און נאוואק — אויף 3 יאהר שווערע טורמע.

—:=:—

א דריילינג

(—) די פרוי גאלדבליט, וואלבארסקא 30 האט נעכטען ביינאכט געבוירען א דריילינג — א יונגעל און צוויי מיידלעך. די מוטער און אלע 3 קינדערלעך פיהלען זיך אויסגעצייכנט און זענען פולשטענדיג געזונד.

אפטייקען
היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), מ. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטא־וויטשא 4), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), א. כארעמזא (פאמארסקא 10), א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10).

פאראטקעס

אבראטאווי, דאכאראווי, לאקאלאווי א. ז. א. פארמעס ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, זאבעזפיטשעניעס, אוכילעניע, קלוי־זולעס, וסטרושימאניעס, וועגן אקט-אינטער־ציזיעס, נט-אנגעלעגנהייטעז

שרייבט ביטעס דאס ביטשריפט-ביורא

POLPRAW"

"בארוטאוויטשא 1. טעל. 170-01.

ווער שטעלט זיך היינט
צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, מיטוואך, דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנט־נא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 3 טען פאליציי-קאמי־סאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

R

מארגען – P

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרא־דאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ׳ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

היינט – I J L Ł N O

מארגען – R T

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, שלציע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען די מענער פון יאהרגאנג 1908, קאטעגאריע B, וועלכע זענען אנערקענט פאר צייטווייליג נישט פעהיג צו מילי־טער-דינסט אין מאי און יוני 1929, וואס וואוי־נען אויפ׳ן שטח פון 1-טען, 4-טען פאליציי-קא־מיסאריאטען, און זייערע פאמיליען-נעמען הוי־בען זיך אן מיט די אותיות

היינט פון A ביז Z

מארגען פון 7. קאמיסאריאט – A ביז Ł

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקו־מענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ׳ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אי־דענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערי־שע אדראטשעניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועל־כע זענען אויסגעשטעלט דורכ׳ן מאגיסטראט פון לאדז.

אויסצאהלען די ארבייטסלאזע ווינטער-שטיצע
פאר אפריל

(ס) דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגי־סטראט איז מודיע די פעראינטערעסירטע פערזא־נען, או פון מאנטאג דעם 12 מאי אן הויבט מען אן אויסצוצאהלען די ווינטער-אינטערשטיצונגען פאר אפריל 1930 פון די מלוכה-פאנדען, אין לא־קאל אויף גדאנסקא 131 פון 9 ביז 2 א זייגער פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען די ווינטער-אונטערשטיצונג פארן חודש מערץ 1930 פון דער אינטערשטיצונגס-קאסע.

דאס אויסצאהלען וועט פארקומען לויט פאל־גענדען סדר:

היינט, מיטוואך ד. 14
K L Ł
דאנערשטאג ד. 15
M N O
פרייטאג ד. 16
P R S
שבת ד. 17
T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע וועלכע קומען נאך שטיצע מוזען ביי זיך האבען

א פערזענליכען דאקומענט אדער אנ׳אנדערן אמטליכען בעווייז פון אידענטישקייט.

לעגיטימאציע פון מלוכהשען ארבייט-פערמיט־לונגס-אמט (פ.א.פ.פ.), וועלכע בעשטעטיגט דעם פאקט פון בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג פארן חודש מערץ און

דאס פערזיכערונגס-ביכעלע פון קראנקן-קאסע.

3000 בעשטראפטע פאבאראווצעס

(עז) די שטראף-אפטיילונג ביי דער שטאטי־שער סטאראסטווע האט פון דעם 15. יאנואר ד. י. בעשטראפט דריי טויזענד פערזאן פאר׳ן עובר זיין אויפ׳ן געזעץ וועגען אלגעמיינעם מיליטער-פליכט, די דהיינו — פאר׳ן נישט צושטעלען זיך צו די פאבאר-קאמיסיעס צום טערמין, פאר׳ן נישט איינ־מעלדען אדרעסען-ענדערונגען א.א.

א גרויסער באנקראט

(ב) אין ווילנע האט באנקראטירט די פירמע צוויבאק. לאדז האט געליטען פון דעם באנקראט טליכע מיליאן זל.

די לאגע פון די יודען אין פוילען, ארץ-ישראל און אויף דער גאנצער וועלט

און די נאהענטסטע אויפגאבען פון „דזשאינט"

ספעציעלער אינטערוויאו פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט" מיט דעם אייראפעאישען דירעקטאר פון „דזשאינט" ד"ר בערנארד קאהן

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון אייראפעאישען דירעקטאר פון „דזשאינט" דר. בערנארד קאהן אין פוילען האט דער פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור געהאט א געשפרעך מיט דר. קאהן אין משך פון וועלכען עס זענען בעריהרט געווארען א רייהע פראגען, וואס זענען נוגע די לאגע און אויפגאבען פון די יודען אין פוילען, ארץ-ישראל און אויף דער גאנצער וועלט.

— דער אויסצוג פון פראגען און ענטפערען איז געווען פאלגענדער:

1) וואס פאר א פראגראם האט דער „דזשאינט" פאר זיין ווייטערער טעטיגקייט אין פוילען אין צוזאמענהאנג מיט דער קאטאסטראפאלער עקאנאמישער לאגע פון פוילישען יודענטום און וואס פאר א גאנג וועט אננעהמען די נייע קאנסטרוקטיווע טעטיגקייט פון „דזשאינט" וועגען וועלכער עס ווערען פערשפרייט פערשידענע קלאנגען?

— דער „דזשאינט" — האט געענטפערט דר. קאהן, — וועט זיך אין זיין ווייטערדיגער טעטיגקייט אין פוילען בענוצען מיט די בידאווצט געשאפענע אינסטיטוציעס און פארמען ווי פערשידענארטיגע קאאפעראטיוען, גמילת-חסדים-קאסעס, געזונדהייטס-שוץ, פראדוקטיוויזירונג פון דער יוגענד א.א.וו. אין דעם די דאזיגע אינסטיטוציעס בעדייטענד ענטוויקלען. דער „דזשאינט" וועט זיך בעמיהען ווייטער צו פעסטיגען די עקזיסטירענדע ווי אויך געווינען נייע יודיש-ווירטשאפטליכע פאזיציעס אין דער אינדוסטריע, האנדעל, האנדווערק, און ארבייט. דאס פראגראם איז דעריבער נישט קיין איינזייטיגעס, און וועט צוגעפאסט ווערען צו די פיל געשטאלטיגע פערהעלטנישען אין פוילען.

2) וואס פאר א פאליטיק דארפען לויט אייער מיינונג פיהרען די יודישע קאאפעראטיווע בענק בנוגע דער ערטיילונג פון קרעדיטען צווישען די מיטגלידער?

— די קאאפעראטיווע בענק האבען אין הסכם מיט זייער מהות און געזעצען נאר די אויפגאבע צו ערטיילען זייערע מיטגלידער די נויטיגע פראדוקטיווע קרעדיטען, לויט די מיטלען מיט וועלכע זיי דיספאנירען און אויף אזא אופן זיי ווירטשאפטליך צו שטארקען און פעסטיגען. דורך די קאאפעראטיוען דארפען אויך בעפרידיגט ווערען די ספעציעלע בעדערפענישען פון די האנדווערקער, וועלכע נויטיגען זיך אין מאשינען און אינוועסטיציאנס-קרעדיטען.

3) וואס פאר א שטעלונג האט דער „פונדיישן" צו דער יודישער קאאפעראטיווער טעטיגקייט אין פוילען?

— דער „פונדיישן" בילדעט א צוזאמענשליסונג פון דער י.ק.א. מיט'ן „דזשאינט" ביי דער מיטווירקונג פון פערטרעטער פון אלע לענדער אין וועלכע מיר ארבייטען. ער שטעלט זיך די אויפגאבע צו שטיצען די קאאפעראטיווע בעוועגונג און האט אנגעשפרעכענע פאנד פאר דעם דאזיגען צוועק. דער „פונדיישן" איז אבער ווייט פון וועלען זיך אריינמישען אין דער טעטיגקייט פון איינצעלנע קאאפעראטיוען, געזעלשאפטען אדער פון עקזיסטירענדע פערבאנדען, ער פיהרט ביז איצט זיין טעטיגקייט דורך א צענטראלער אינסטיטוציע, וואס ער האט געגעבען און וועט אזוי ווייטער פיהרען זיין טעטיגקייט ביז דער ראט פון דער „פונדיישן" וועט נישט ענדערען די ביז-איצטיגע בעשלוסען.

4) וואס פאר א ווירקונג האבען אויף דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, לויט אייער מיינונג די ברייט-פערצווייגטע גמילת-חסדים-קאסעס אין פוילען און ווי שטעלט זיך פאר די ארבייט פון די דאזיגע קאסעס?

— די גמילת-חסדים-בעוועגונג האט א בעזונדערס גרויסע בעדייטונג פאר די אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג וועלכע געניסען נישט פון דער קאאפעראציע. די וואונדערבארע ענטוויקלונג פון דער דאזיגער בעוועגונג אין פוילען בעווייזט, ווי ווייט עס איז געווען נויטיג צו גרינדען די קאסעס. די לייטונגען פון די גמילת-חסדים-קאסעס זענען אויסגעצייכנטע און דעריבער שענקט דער „דזשאינט" א ספעציעלע אויפמערקזאמקייט דער דאזיגער בעוועגונג.

5) ווי בעציהט זיך דער „דזשאינט" צו דער הילפס-טעטיגקייט פון דעם יתומים-פערבאנד, „טאז" און אנדערע יודישע סאציאלע ארגאניזאציעס אין פוילען?

— מיר האלטען די סאציאלע ארגאניזאציעס פאר אויסערארדענטליך וויכטיג און מיר גלויבען, אז זייער ארבייט וועלכע ווערט אלץ פראדוקטיווער און מעהר קאנסטרוקטיוו, איז זעהר נויטיג פאר דעם ווירטשאפטליכען געזונט-מאכען די יודישע מאסען. מיר זענען דעריבער אלעמאל גרייט צו שטיצען דעם „טאז" דעם „יתומים-פערבאנד" און אנדערע יודישע סאציאלע ארגאניזאציעס אין פוילען.

6) ווי שטעלט איהר זיך פאר די זעלבסט-הילף טעטיגקייט פון די יודען אין פוילען?

— די זעלבסטהילף פון פוילישען יודענטום דארף בעשטעהען דערין, אז דאס פוילישע יודענטום זאל צוציהען צו דער ארבייט די נויטיגע ארגאניזאציעס און זאל פערווענדען צו אלע ארבייטען די קליינע פינאנציעלע קראפט, וועלכע עס איז איהם נאך פערבליבען.

7) ווי איז אייער מיינונג וועגען דעם פלאן, וועלכער ווערט לעצטענס ארומגערעדט אין די יודיש ווירטשאפטליכע קרייזען אין פוילען וועגען שאפען א ווירטשאפטליכען ראט? ווער זאל איבערנעהמען די איניציאטיווע פון צונויפרופען דעם ראט און וועלכע ארגאניזאציעס דארפען זיין פערטרעטען אין דעם ראט?

— מיר האלטען פאר זעהר וויכטיג יעדע ארגאניזירטע ווירטשאפטליכע אינפארמאטיווע און טעטיגקייטס-אינסטיטוציע, דער ראט דארף געשאפען ווערען דורך דעם פוילישען יודענטום זעלבסט און דארף זיך געפינען אין ענגסטען קאנטאקט מיט'ן „דזשאינט" און מיט'ן „פונדיישן".

8) צי האבען די בעמיהונגען פון געוויסע יודיש-אמעריקאנער קרייזען צו ענטוויקלען נאהענטע האנדעלס-בעציהונגען צווישען אמעריקא און פוילען א רעאלען גרונד אונטער זיך און צי זענען בערעכטיגט די האפנונגען, וואס זענען דערמיט פערבונדען צו געפינען אין אמעריקא אן אפזאץ-מארק פאר דער יודישער פראדוקציע אין פוילען?

— איך גלויב אז יא, תנאי אז וועלכע בעמיהונגען פאדערען א לענגערע צייט און א זעהר ערנסטע ארבייט, כדי צו האבען ערפאלג.

9) אין וועלכער מאס האט דער איצט הערשענדער קריזיס אין אמעריקא געהאט אן איינפלוס אויף דער אקציע פון „דזשאינט" און איבערהויפט אויף דעם עקאנאמישען און סאציאלען לעבען פון די יודען אין די פאראייניגטע שטאטען?

— די אקציע ווערט צוליב דעם שווערער, אבער וואהרשיינליך וועט זי נישט ווערען אפגעשוואכט.

10) אין וועלכען לאנד איז איצט דער „דזשאינט" אם מייסטען טעטיג?

— דאס איז שווער אפצושאצען, ווייל דאס ענדערט זיך אפט לויט די בעדערפענישען, דערביי בעמיהען מיר זיך אין אלע לענדער פראפארציאנעל גלייכמעסיג צו ארבייטען.

11) וועלכע פראקטישע רעזולטאטען ווערען ערווארטעט פון די בעשלוסען וואס זענען אנגענומען געווארען אויף דער לעצטער זיצונג פון אדמיניסטראטיווען ראט פון דער יודישער אגענץ אין לאנדאן וועגען זעלבסטשטענדיג מאכען די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין ארץ-ישראל און אין וועלכער צייט דארף דער בעשלוס רעאליזירט ווערען?

— דער בעשלוס וועט קענען פערווירקליכט ווערען נור לאנגזאם און זעהר פארזיכטיג. עס ווערט ערווארט אז דער ערפאלג פון די איצטיגע בעמיהונגען וועט ערמעגליכען א שטארקע פערברייטערונג פון דער ווירטשאפטליכער טעטיגקייט אין ארץ-ישראל, אויב מען וועט נור נישט זיין געצוואונגען פעסטער צו קאנסאלידירען די שוין-עקזיסטירענדע ארגאניזאציעס.

12) ווי זעהט איצט אויס די ווירטשאפטליכע קאניונקטור אין ארץ-ישראל און די אויסזיכטען פאר דער ווירטשאפטליכער עקספאנסיע פון דער יונגער יודישער אינדוסטריע אין לאנד גופא און אין די שכנות'דיגע לענדער?

— אין ארץ-ישראל הערשט נישט אין אלגעמיין קיין קריזיס. די אינדוסטריע איז אמת נאך קליין, אבער ענטוויקלונגס-פעהיג.

13) צי איז מעגליך אין דער נאהענטסטער צייט א פערגרעסערטע יודישע איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל?

— איך האלט פאר זעהר מעגליך א פערגרעסערטע אימיגראציע קיין ארץ-ישראל.

14) וואס פאר אן איינדרוק האבען געמאכט אין די קרייזען פון דער יודישער אגענץ די לעצטענס געפיהרטע אונטערהאנדלונגען מיט דער לאנדאנער רעגירונג?

— אין דער פראגע וואלט איך זיך נישט וועלען ארויסזאגען. אין אלגעמיין גלויבט מען אין דעם גוטען ווילען פון דער לאנדאנער צענטראל-רעגירונג.

15) מיט וועלכע מיטלען און וועגען וואלט געווען מעגליך צו מילדערען דעם אראביש-יודישען אנטאגאניזם?

— וועגען דער פראגע וואלט איך [illegible] ווייל זיך נישט ארויסזאגען.

16) ווי שטעלט זיך היינטצוטאג פאר די עקאנאמישע לאגע פון יודישען פאלק אין דער גאנצער וועלט?

— אומעטום הערשט א קריזיס אין האנדעל און א טיילווייזער קריזיס אין דער אינדוסטריע, פון וועלכע די יודען ליידען בעזונדערס שטארק. זעהר שווער איז די ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אין בעסאראביע, בוקאווינע און אין א טייל פון זיבענבירגען, אבער אויך אין ליטא און לעטלאנד הערשט א שווערער קריזיס, פון וועלכע די יודען ליידען שטארק, זעהר פעראריםט זענען די יודען אין קארפאטא-רוסלאנד, וועלכע לעבען שוין א לענגערע צייט אין שווערע בעדינגונגען. (י.ט.א.)

דעלעגאציע פון הויז-דינער שאפט אין מאגיסטראט

(ח) נעכטען האט זיך אין לאדזשער מאגיסטראט געמעלדען צום לאווניק פאר געזעלשאפטליכע שוץ, פורטאל, א דעלעגאציע פון הויז-דינערשאפט פראפעסיאנעלען פעראיין. די דאזיגע דעלעגאציע האט אינטערווענירט וועגען א לאקאל פאר א היים לטובת דער ארבייטסלאזער דינערשאפט. דער לאווניק פורטאל האט דערקלערט, דער דעלעגאציע אז דער מאגיסטראט האט בשעתו אסיגנירט צעהן טויזענד זל אויף דעם צוועק, און וואס שייך דעם לאקאל גופא האט ער די דעלעגאציע געוויזען צום וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי. ראפאלסקי האט ערקלערט דער דעלעגאציע, אז דעם ענין לאקאל וועט ער רעפערירען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מאגיסטראט-פרעזידיום, און די אסיגנירטע צעהן טויזענד זל. וועט פערניצט ווערען אויף איינקויפען די איינריכטונג און צאהלען דירה-געלד. בעת דער קאנפערענץ האט דער אנוועזענדער בעאמטער פארגעשלאגען צוויי לאקאלען וועלכע וועלען אין די נאהענטסטע טעג בעטראכט ווערען דורך א מאגיסטראט-קאמיסיע און איינער פון זיי, דער קוואליפיצירטער וועט צוגעשטעלט ווערען דעם שטאט-פרעזידיום צום בעשטעטיגען.

700 אמאטארען

אויף 146 פאלעשער דירות

(2) אונטער'ן פארזיץ פון לאווניק קוק איז נעכטען פארגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער קאמיסיע פאר פערטיילען וואוינונגען אין די מאגיסטראט-געביידעס אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע. אין די זיצונגען האבען זיך בעטייליגט מצד'ן מאגיסטראט: וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, די לאווניקעס קוק און אראווסקי, און מצד'ן שטאט-ראט: די ראטמענער אנדזשעיאק, גאלאנסקי, מילמאן, האלענדערסקי, רוס און וואלה.

אויף דער צאהל 146 וואוינונגען זענען איינגעלאפען 700 ביטעס. פון וועלכע הונדערט זענען אויסגעשטראכען געווארען אלס נישט-ענטשפרעכענד.

נאך א לאנגער דיסקוסיע וואס האט געדויערט 4 שעה, האט די קאמיסיע בעשלאסען צו ערמעגליכען די אלע, פאר וועלכע ס'וועט נישט סטייען קיין איין-צימערדיגע דירות צו דינגען צוויי-צימערדיגע מיט'ן רעכט צו אריינלאזען אין זיי סובלאקאטארען, פאר וועלכע דער מאגיסטראט וועט בעשטימען די הויך פונ'ם דירה-געלד. און מיט א תנאי אז זיי זאלען קענען געניסען פון דער קיך צוגלייך מיט'ן לאקאטאר.

דער דאזיגער בעשלוס וועט נאך בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מאגיסטראט.

דער שטרייק אין דער בענדער-בראנזשע

(2) נעכטען איז פארגעקומען אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון די שטרייקענדע ארבייטער אין דער בענדער-אינדוסטריע. פיהרע האבען די פאבריקאנטען רעדוצירט די שכירות אויף 33 פראצענט. ד. ה. אז א נ'ארבייטער, וואס האט פערדינט א טאג 15 זל, 12 גראשען דארף בעקומען 10 זל. 8 גר. טעגליך. צוליב דער פערעקשנטער שטעלונג פון די פאבריקאנטען איז בעשלאסען געווארען דעם שטרייק וועלכער דויערט שוין 7 חדשים ווייטער צו פיהרען ביז עס וועלען צוריקגעשטעלט ווערען די נארמאלע שכירות'ן.

האלב-קאלאניעס

פאר שול-קינדער

(מ) אין צוזאמענהאנג מיט דער הערשענדער ארבייטסלאזיגקייט, בעמערקט זיך ביי די שול-קינדער א אפגעשוואכטקייט צוליב שוואכער דערנעהרונג. צוליב דעם וועלען די שטעטישע האלב-קאלאניעס פאר די קינדער פון די פאלקס-שולען היי-יאהר ארגאניזירט ווערען אין א ברייטערען פערנעהם.

די קינדער אויף די זומער האלב-קאלאניעס בלייבען אונטער'ן אויפזיכט פון אנ'ערציהערישען פאך-פערסאנאל פון 8 אינדערפריה ביז 4 נאכמיטאג און בעקומען צו דער צייט ענטשפרעכענדע ערנעהרונג. פריהשטיק, מיטאג און פעספער. די קינדער פון ווייטע ערטער וועלען צוגעפיהרט ווערען צו די קאלאניעס דורך ספעציעלע טראמוואיען.

טאקסובקע איבערגעפאהרען אויף טויט א קליין קינד

(2) נעכטען איז די אוונט-שעה'ן אין די טאקסובקע 131 געפיהרט [illegible] שאפער סיווין איבערגעפאהרען אויף טויט דעם 7-יעהריגען יונגעלע זשארזש גורעצקי, אנדזשעיא 56 וועלכער האט זיך געשפילט מיט קינדער אין גאס. דער שאפער האט זיך אליין איבערגעגעבען אין די הענט פון פאליציי.

די אויספלוגן אויפ'ן פוילישען ים

די היי-יעהריגע אויספלוגען אויפ'ן ים, וואס זענען אויפ'ן אופן פון די פערגאנגענע יאהרען ארגאניזירט געווארען דורך דער פערוואלטונג פון דער לאדזשער אפטיילונג פון דער ים-און-טייך-ליגע, האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג. די אויספלוגען וועלען געמאכט ווערען לויט פאלגענדען סדר: 1) דעם 7, 8, און 9-טען יוני; 2) דעם 5, 6, 7 יולי; 3) דעם 15-טען, 16-טען און 17-טען אויגוסט 1930. די דאזיגע אויספלוגען וועלען ארגאניזירט ווערען אויף אזא שטייגער, אז די אנטיילנעהמער אין זיי זאלען האבען די מעגליכקייט זיך צו בעקענען מיט אלע שענסטע ווינקעלעך ביים ים. קאסטען קאסט דאס פערגעניגען 75 זל, בסך הכל (פאר מיטגלידער פון דער ליגע — 70 זל.) פאר ארבייטער קרייזען און פראפעסיאנעלע אינטעליגענץ וועט נאר די דאזיגע סומע צעטיילט אויף ראטעס. דער סעקרעטאריאט פון דער ליגע (אל. קאסטשושקי 53) נעהמט אן טעגליך איינשרייבונגען אויף די אויספלוגען פון 6 ביז 8 אין אוונט.

מארד און רויבעריי אין וואלד

אין דעם וואלד זשעלאזא, זענען אומבעקאנטע פערברעכער בעפאלען דעם 57-יעהריגען וואלד-וועכטער וואלענטי יאשינסקי און איהם מיט א רעוואלווער-שאס דערהרג'עט, זיין 15-יעהריגען זוהן געשאסען, פערכאפט 550 זל. און נעלם געווארען. די פאליציי זוכט די פערברעכער.

„זון, גרינס און ספארט"

די שבועות'דיגע פערוויילונג אין „העלענא"

אונזער פערדוכערטע, פערהארעוועטע, און פערדאגה'טע לאדזש, פעהלט דער צייט-פערטרייב, עס פעהלען די פעראנשטאלטונגען, וועלכע וואלטען געקענט דעם פערהארעוועטען ארויספיהרען פון זיין שטענדיגער זארג און א פרעהליכער געמיטליכער שטימונג, מאכען איהם פערגעסען כאטש אויף א טאג פון אלע זיינע פערזענליכע זארגען און איהם אריינפיהרען אין א זארגלאזער, פרייער און פרעהליכער אטמאספערע.

אזא פעראנשטאלטונג פון א פאלשטענדיג פאלקסטימליכען כאראקטער ווערט איצט צוגעגרייט אין א גאר גרויסען פערנעם: דעם צווייטען טאג שבועות, דעם 3-טען יוני קומט פאר אין פארק „העלענאוו" די ערשטע גרויסע פאלקס-פערוויילונג, וועלכע האט פאר א ציל אויסצופיהרען די אלע אויסגערעכענטע מעלות. „זון, גרינס, און ספארט", איז דער נאמען פון דער ערשטער יודישער פאלקס-פערוויילונג. די פערשיידענסטע אטראקציעס ווערען צוגעגרייט, די זארגלאזעסטע שטימונג וועט דארט הערשען, די גרעסטע ספארט-אטראקציעס וועלען דארט אויסגעפיהרט ווערען, כדי צו בעווייזען אז דאס געזונט און קערפער ווערען נאר ביי שטארקען פיזיש דעם קערפער און גלייכצייטיג איהם מיט'ן גייסט.

די יודישע שבועות-פאלקס-פערוויילונג מוז ווערען א טראדיציאנעלע, דאס זאל ווערען דער סימבאל אז דאס יודישע פערהוישטע געמיט פאדערט אין דעם הערליכען זומער „זון, גרינס און ספארט".

ווי פּראַקטיש און בעקוועם

עס איז אזא גוט אבגעמאסטען פּעקעל פּראשעק צום באַקען פון עטקער!

די אַנווייזונגען צום באַקען אין ד"ר עטקער'ס אַלע פאָרשריפטען זענען אַזוי דײַטליך, אַז ס'איז אויסגעשלאָסען, אַז ס'זאָל אַרויסקומען שלעכט. אונזערע ווירטינס זענען פון דער יוגנהייט אָן אַזוי צוגעוואוינט צו זיי, אַז ס'וועט זיי אַפילו נישט קומען אויפן געדאַנק, אַז זיי זאָלען מאַכען פרובען מיט אונבעקאַנטע אויסאַרבייטונגען.

ד"ר עטקער'ס פּראַשעק צום באַקען „באַקין"

איז דאָס ריכטיגע מיטעל פאַרן היימישען געברויך, ווייל ער פאַרלייכטערט אונגעהויער דאָס באַקען. יעדער אַרט געבעקס, געמאַכט לויט ד"ר עטקער'ס פאָרשריפטען, האָט אַ פיינעם אויסגעצייכנעטען און איידעלען געשמאַק.

Dr. August Oetker, Oliwa

אין בילדער, „ד"ר עטקער'ס רעצעפּטען" אויסגאַבע „ב" (פּרייז 40 גר.) און אויך „ד"ר עטקער'ס קאָך־בוך" (פּרייז 85 גר.), וועלכע ענטהאַלטען ווילטיגע אָנווייזונגען פּרעגען דעם אויסגעצייכנעטען פּראַשעק צום באַקען „דאָס וואונדער פון דער קיך" קען מען בעקומען אין אַלע קאָלאָניאַל־געשעפטען. אין פאַל, ווען עס איז אין געשעפט אויספאַרקויפט, בעט פאַרלאַנגען דעם בעטרעף אין פאַסט־מאַרקעס דירעקט צו

א געהיימנישפולער מארד

(2) נעכטען איז פּאַביאַניץ אַנטפּלעקט געוואָרען פון א מאָרד, וואָס איז אויסגעפירט געוואָרען ביי פאָלגענדע אומשטענדען:

די פּאַביאַניצער איינוואוינער קאַראָל פּיאַטראָווסקי, 25 יאָהר אַלט, סטאַניסלאַוו רידזינסקי, 20 יאָהר אַלט, און מיטשיסלאַוו ווישנעווסקי, 18 יאָהר אַלט זענען אַרויסגעפאָהרען אין א דאָרף אַריין.

ווען זיי זענען געקומען אין דאָרף פּיעטריקאָוו, איז אויסגעבראָכען צווישען זיי א מחלוקת, וואָס איז באַלד איבערגעגאַנגען אין א געשלעג.

קאַראָל פּיאַטראָווסקי האָט בעקומען מיט א מעסער אין בויך און איז געפאַלען א צובלוטיגטער אויף דער ערד. די אַנדערע צוויי זענען ענטלאָפען.

אויף פּיאַטראָווסקי'ס געשרייען זענען זיך צונויפגעלאָפען די אַרטיגע פּויערים, וועלכע האָבען אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָווע פון פּאַביאַניץ און די פּאָליציי.

אויפ'ן וועג צום שפּיטאָל איז פּיאַטראָווסקי געשטאָרבען, נישט קומענדיג צום בעוואוסטזיין.

רידזינסקי און ווישניעווסקי זענען אַרעסטירט געוואָרען אין פּאַביאַניץ און א פערדעכט נעגליגענץ זיי זענען געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז.

די סבה פון דעם מאָרד איז נישט בעוואוסט. מען רעכענט, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט א מאָרד פון א פּאָליטישען כאַראַקטער.

א בלוטיג געשלעג צוליב א מיידעל

(2) נעכטען זענען 4 לאָדזער אין דער בעגלייטונג פון א פרויליין אַרויסגעפאָהרען אויף אַן אויספלוג אונטער דער שטאָט. די געזעלשאַפט האָט זיך אָפּגעשטעלט אין דאָרף ראַבישקאָוו אונטער לוטאָמירסק.

אין אָוונט, ווען די געזעלשאַפט האָט זיך געגרייט אָוועקצופאָהרען, זענען זיי געוואָרען אַרומגערינגעלט דורך א גרופּע פּאַראַבקעס פון דאָרף. די פּאַראַבקעס האָבען געוואָלט אָוועקנעמען פון דער געזעלשאַפט דאָס פרויליין, עס איז געקומען צו א בלוטיג געשלעג ביי וואָס דער לאָדזער ניעריכלעווסקי האָט בעקומען איינינע מעסער־שטעך און מען האָט איהם געבראַכט אין א שווערען־צושטאַנד קיין לאָדז. די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט אַרעסטירט איינינע פּאַראַבקעס.

דער ענין בירגער־אנגעהעריגקייט

(2) דער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַמט האָט אויפ'ן יסוד פון א מיניסטעריאַלע פאַראָרדנונג, פון זיין זייט פאַראָרדנעט אייגצופיהרען בירגער־רעיעסטערס און צו סקאַסירען די פערטיילונג אויף שטענדיגע און נישט־שטענדיגע איינוואוינער, איינפיהרענדיג דעם בעגריף פון א שטענדיגען פאַקטישען וואוינונגס־אָרט און דעם בעגריף פון א ציטווייליגען אַנטאָנען. בירגערשאַפט וועט דערהויפּט ווערען נישט אויפ'ן יסוד פון אויסצוגען געמאַכט פון ביכער פאַר שטענדיגע בעוואוינונג, נאָר פון א רעיעסטער, איינגעפיהרט דורך דער אַלגעמיינער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט.

געכאַפּט דעם מערדער פון דער פּראָסטיטוטקע

דער מערדער האָט זיך מודה געווען

(2) נעכטען איז ענטגילטיג פאַרענדיגט געוואָרען די אויספאָרשונג אַרום דעם מאָרד פון דער פּראָסטיטוטקע קוקעלאַ. די אויספאָרשונג איז געפירט געוואָרען מיט ערפאָלג, ווייל ס'איז געלונגען צו אַרעסטירען דעם מערדער, וואָס איז דער 20־יעהריגער סוטענער אַלטער קלוג. דער מערדער האָט זיך מודה געווען אין דער בעגאַנגענער טאַט. דער מאָרד איז פאָרגעקומען אין דער וואוינונג פון א געוויסער פרוי מיינער. עלכע פיהרט א שאַנד־הויז.

קלוג איז אַריינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה פון דער היספּאָזיציע פון אויספאָרשונגס־ריכטער.

פערזענליכעס

דער לאָדזער בירגער ה' לעאָנאַרד קיילסאָן, דירעקטאָר פון דער אַקציע־געזעלשאַפט „סאַרלאַנ", האָט געענדיגט די עלעקטראָטעכנישע אַבטיילונג אויף דער טעכנישער הויכשול פון ציוויל־אינזשיניעריע אין פּאַריז און האָט בעקומען דעם דיפּלאָם פון אינזשיניער.

אורלויב פון לאָדזער סטאַראָסטע

(2) נעכטען איז אַרויסגעפאָהרען אויף אורלויב דער לאָדזער שטאָט־סטאַראָסטע ה' יאַן דיבראָווסקי. די פונקציעס פון סטאַראָסטע וועט פאַר דער צייט ערפילען ה' יעזשי ראַשיצקי.

אומגליקליכע קאַליקע נעהמט זיך דאָס לעבען

(2) אין דאָרף ווימאַן געבען לענטשיץ האָט זיך נעכטען אַבגעשפּילט א שווערע טראַגעדיע. דאָרט האָט געוואוינט די 18־יעהריגע טאָכטער פון א לאַנדווירט וואַלענטינא טשאַקוויש. דאָס מיידעל איז געווען א קאַליקע, זי האָט געהאַט אַן אַמפּוטירטען פוס און האָט צוליב דעם זעהר שטאַרק געליטען. אויסנוצענדיג די אַפּוועזענהייט פון די שטובּיגע, האָט דאָס מיידעל אַרויסגענומען א רעוואָלווער פון איהר פאָטערס טיש און האָט זיך דערשאָסען.

א פערוואַלטונג־זיצונג

פון דער פעראייניגונג פון שטעט

(מ) דעם 15. און 16. יוני דאַרף פאָרקומען אין וואַרשע א פערזאַמלונג פון די שטאָט־פערבאַנדען און צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער פערוואַלטונג פון פעראיין פון שטעט, וואו עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פּראָגראַם פון דעם קינפטיגען צוזאַמענפאָהר.

אין דער זיצונג האָבען אָנטיילגענומען פון לאָדז, פּרעזידענט זשעמיענצקי, וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, לאַזניק יאָעל, ראַטמאַן גראַבּקאָווסקי א"א.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנקהייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4–7 אָוונד.

„תהלת ישראל"

פּיעטריקאָווער 19

אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' בערציון ראַפּאַפּאָרט איז שבתצונאַכטס פאָרגעקומען די 2־טע גענעראַל־פערזאַמלונג און ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען א קאָמיטעט פון 10 פערזאָן, וועלכע האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדע אופן: פּרעזעס — ליבל לייוועראָוויטש, גבאים: יחזקאל קלוטשקאָווסקי, יצחק פּערלבערג, אהרן קרישטאַל, סעקר. מ. קאַליש, קאַסירער, רעוויזיאָנס־קאָמיסיע: שלמה אויערבאַך, קלמן ווייסמאַן, און קאַמיטעט י. ראָזענפאַרב, א. הערשפינקעל, י. מאָשקאָוויטש.

א בעכער־אַקאַדעמיע

אַרדענט איין די „יודישע טעאַטער סטודיע

א פעראַנטווערטליכער האָט אַרויסגערופען די בעכער־אַקאַדעמיע, וואָס עס אַרדענט איין די יודישע טעאַטער־סטודיע אין הזמיר זונטאָג, ד. 8. מאַי 9 אָוונד אינ'ם טעאַטער־זאַל פון „הזמיר" געווידמעט דער ערשטער יאָהרצייט פון איהר טראַגיש פערשטאָרבענעם רעזשיסער יוסף בעכער.

וועלכער „סטודיאַנט" האָט עס נישט געקענט פּערזענליך אָדער געהערט פון יוסף בעכער, תלמידים זענען ביים היינטיגען טאָג בעריהמטע אַרטיסטען. די יודישע טעאַטער־סטודיע ווענדעט אָן די גרעסטע מיה, דאָס די אַקאַדעמיע זאָל אַראָפּ אימפּאָזאַנט. אין פּראָגראַם פון דער אַקאַדעמיע וועלען זיך בעטייליגען אויסער די „יודישע טעאַטער סטודיע" מיט א רייך פּראָגראַם, אויך דער „הזמיר"־אָרקעסטער, סאָליסטען פון כאָר א. אגר.

„דער קאָאָפּעראַטאָר"

עס איז ערשינען דער מאַי־נומער פון דעם פּאָפּולערען קאָאָפּעראַטיווען חודש־זשורנאַל „דער קאָאָפּעראַטאָר" מיט דעם פאָלגענדען אינהאַלט:

אויפ'ן סדר־היום: אַן־אָנצוזאַמלונגען עגט־פער; אונזער אָרגאַניזאַציאָנעלע טעטיגקייט — משה ריכטער; אויפ'ן מזרח־פראָנט (פון גאַליציען) פּיל נייעס — י. וואַקן; דאָס עקאָנאָמישע פּוילען דורך די ברילען פון אַן אויסלענדישען עקאָנאָמיקער — ד"ר פרידריך ווייל; ווי זאָל מען דאָס פערשטעהן? (אַן אָפענער בריף פון א קאָאָפּעראַטיווע „זעלנער") — א. קוטנער; אַרום דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָאָפּעראַציע־בעוועגונג.

„דער קאָאָפּעראַטאָר" ערשיינט שוין דאָס 2־טע יאָהר דורכ'ן „אַלגעמיינעם קאָאָפּעראַטיווען־פאַרבאַנד" אין לעמבערג.

קאָנצערט פון יודישע מוזיק

דאָנערשטאָג אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע־זאַל א גרויסער קאָנצערט פון יודישע מוזיק. אַלס סאָליסטען טרעטען אַרויס די פּיאַניסטען אויפ'ן געביט פון דער יודישער מוזיק אין קראָקאָ: נאַרא ציטראָן (באַס), אַלפרעד ש... (פּירלעך) און וויטהעלם מאַנטעל (אַקאָמפּאַניאַנט).

די קינסטלער וועלען אויספיהרען א גאַנצע רייה יודישע און העברעאישע מוזיקאַלישע שאַפונגען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַראויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעהמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2–5

א אָפענער בריף

צום פּאַרזיצער פון דער קהלה־פערוואַלטונג ה' מינצבערג

איך, ה' פּאַרזיצער איז בעקאַנט, אַז דעם 21. יאַנואַר ה. י. האָט א געוויסער יחיאל וויקינסקי אָנגעגעבען א ביטע, אין וועלכען עס איז געווען בייגעלייגט א בעשטעטיגונג פון א דאָקטאָר, אַז ער, יחיאל וויקינסקי איז א לונגען־קראַנקער און זיינע 2 קינדער וועלען זיך פון איהם אַנשטעקען, דעריבער בעט ער, אַז מען זאָל כאָטש דאָס קלענגערע קינד ראַטעווען און מען זאָל עס אַריינגעבען אין „טאָז", וואָס וואָלט גלייכצייטיג מעגליך געמאַכט, אַז די פרוי זאָל קאָנען מיט עפּעס פערדינען.

דעם 5. פעברואַר איז די ביטע בעטראַכט געוואָרען. עס איז בעשלאָסען געוואָרען דאָס קינד נישט אַנצונעהמען, נאָר צו בעשטימען 50 זל.

דער אַרבייטס־מענש יחיאל וויקינסקי האָט אָנגעהויבען צו לויפען אין דער גמינע נאָכ'ן געלד, אָבער יעדעס מאָל האָט מען איהם געהייסען קומען אין א פּאָר טעג אַרום. דורך דער צייט איז איהם דער ווייל א קינד געשטאָרבען. אַליין האָט ער בעקומען עטליכע מאָל בלוט־שטורצען. דאָס אַלעס האָט, ווי איך זעה, שרעקליך געווירקט אויף זיין פּסיכישען צושטאַנד, און בעת ער איז די פאָריגע וואָך געקומען אין דער קהלה אַריין נאָכ'ן געלד, איז אויסגעבראָכען א געשלעג צווישען איהם, דעם קראַנקען און פערביטערטען טאַטע, ביי וועלכען עס איז א קינד געשטאָרבען מיט'ן וואָרשנע, וועלכער האָט איהם נישט געוואָלט אַריינלאָזען צום סעקרעטאַר.

שפּעטער האָב איך אינטערוועניט ביים ה' נאַרעל פאַר וואָס מען צאָהלט נישט אויס די בעשטימטע סומע, אָבער, ווי פערוואונדערט בין איך געוואָרען ווען ה' נאַרעל האָט מיר געמאָלדען, אַז איהר, ה' פּאַרזיצער, דערלאָזט נישט אויסצאָהלען. איך האָב די פראַגע געשטעלט אויף דער סאָציאַלע קאָמיסיע, אויף וועלכע איהר, ה' מינצבערג, זענט געווען דערביי און ווען איהר האָט געזעהן, אַז די קאָמיסיע האַלט זיך ביי איהר בעשלוס, האָט איהר געענטפערט: „איך וועל נישט דערלויבען אויסצוצאָהלען"!

איך פרעג איי דעריבער, ה' פּאַרזיצער, מיט וועלכע רעכט טוט איהר דאָס. אין פערלויף פון דער זעלבער צייט האָט איהר דאָך שוין אויסגעצאָהלט טויזענטער זלאָטים, וועלכע זענען נאָך שפּעטער בעשטימט געוואָרען.

איך פערלאַנג פון אייך, אַז איהר זאָלט דאָס עפענטליך אויפקלערען.

מיט אַכטונג

אפרים לאַזער זעלמאַנאָוויטש.

פערוואַלטונגס־מיטגליד פון דער יודישער קהלה־פערוואַלטונג.

לאָדז, דעם 14־טען מאַי, 1930.

היינט גרויסער עקספּערימענטאַלער קאָנצערט

היינט, מיטוואָך, 8.30 אָוונט ערוואַרט דאָס מוזיקאַלישע לאָדז א גרויסען וואונדער. עס קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע איין אַ גאַנצינער העכסט אינטערעסאַנטער עקספּערימענטאַלער קאָנצערט. עס טרעטען אויף דער טהערעמין אַנסאַמבל. וועלכע בעקומען אַרויס טענער ממש פון דער לופט.

דער ערפינדער פון דאָזיגע אַרט שפּילען איז דער בערימטער וועלט־פּראָפעסאָר טהערמין, און זיין עקספּערימענט איז אומעטום אויפגענומען געוואָרען מיט גרויסען אינטערעס.

בענעפיס־קאָנצערט פון דיר. י. פייוויש

דעם קומענדיגען שבת, 9 אין אָוונט קומט פאָר אין „הזמיר" א בענעפיס־קאָנצערט פון'ם דירינענט פון „הזמיר" פּראָפ. י. פייוויש, דאָס פּראָגראַם איז א פערשידענאַרטיגע. אינ'ם קאָנצערט בעטייליגען זיך: דער גרויסער געמישטער „הזמיר"־כאָר און אָרקעסטער, ווי אויך סאָליסטען. דער כאָר וועט אויפפיהרען א רייה יודישע פאָלקס־לידער, בעאַרבייט פון בענעפיציאַנט און עטליכע אָריגינאַל־לידער.

סיי דער כאָר, סיי דער אָרקעסטער וועט אויפטרעטען אונטער דער לייטונג פון דיר. פייוויש.

דער בענעפיס־קאָנצערט פון פערדינסטפולען דירינענט האָט אין די היגע מוזיקאַלישע קרייזען אַרויסגערופען א שטאַרקען אינטערעס און ס'איז צו האָפען, אַז דער קאָנצערט וועט א דורך זיין גרויס ערפאָלג.

גראָסבאַרט'ס קונסט

נאָך זיינע צוויי קאָנצערטען אין לאָדז

ווער עס האָט געהערט הערץ גראָסבאַרט'ס אינטערפּרעטאַציע פון דער נייער יודישער ליטעראַטור און פּאָעזיע, דעם איז קלאָר, אַז גראָסבאַרט איז נישט נאָר אַן אייגעלער, בעגאַבטער און קולטורעלער אַרטיסט, נאָר אויך אַן אייגענאַרטיגער קינסטלער־טיפּ, וואָס געהט נישט מיט די ברייטע אויסגעטרעטענע וועגען, נאָר איינזאַם מיט זיין אייגענעם אויסגעזוכטען וועג.

עס איז נישט קיין צופאַל, וואָס הערץ גראָסבאַרט האָט זיך איז די לעצטע יאָהרען נישט גענומען אַריינפּאַסען אין די יודישע אַרטיסטען־קאָלעקטיווען, לערנען די סראָפאָרמטע ראָלען פון די בעקאַנטע רעפּערטואַרען אַטעמען מיט דער טעאַטער־קוליסען־לופט, א. ד. גל.

גראָסבאַרט איז א ליטעראַטור־ליבהאָבער, און כאָטש ער שפּילט מייסטערהאַפט הונדערטער ראָלען אין זיינע אינטערפּרעטאַציעס — זענען דאָס דאָך נישט קיין ספּעציפיש־דראַמאַטישע שאַפונגען נאָר ליטעראַריש־קינסטלערישע.

אַנאָוונט פערבראַכט אויף הערץ גראָסבאַרטס וואָרט־קאָנצערט איז נישט בלויז קינסטלערישער גענוס. עס איז — איך דערלויב עס זיך צו בעהויפּטען — פאַר א גרויסען טייל פון די בעזוכער אויך א פּראָפּאַגאַנדע פון יודישער ליטעראַטור. ווייל — צו איז א סך בעזוכער בעקאַנט א. לוצקיס פּרעכטיגע „טעפּ", „דער וואַלץ", „ביים רבינ'ס טיש", וועלכע גראָסבאַרט ניט איבער מיט אַזאַ פילפאַרביגען טאַלאַנט?!

צי איז דעם ברייטען עולם בעקאַנט משה קולבאַק, משה נאַדיר, איציק מאַנגער — און דעם ברייטען און גרויסען פערגעניגען, ווי עס בעוויזט זיי גראָסבאַרט?

שוין אָפּגערעדט — וועגען פּרץ און שלום־עליכמ'ען!

גראָסבאַרט, דער ליטעראַטור־אויסטייטשער, געפינט אויס דאָס פרישטע, מאָדערנסטע, נייעסטע, און אינטערעסאַנטסטע נישט נאָר ביי די מאָדערנסטע שריפטשטעלער, נאָר אויך ביי די קלאַסיקער.

ער איז אונפערגלייכליך, הערץ גראָסבאַרט און זיין אויסערגעוועהנליכער דיקציע איז בעוואונדערט צום בעוואונדערען: קיין איינציגער אות ווערט ביי איהם נישט פערפאַלען, קיין פּינטעל, קיין תנועה, פון אַן אות.

און — אָט אַזוי „זינגענדיג און טאַנצענדיג" מיט'ן יודישען וואָרט צעט מאַניש אויף דער עסטראַדע און רעציטירט פאַר'ן יודישען עולם, אַרער — ווי בערגעלסאָן זאָגט — „דאַוונט די יודישע ליטעראַטור"!

מאַטיאַנאַ פ.

וואס טוט יעצט שלום שווארצבארד?

ער איז אנ׳אגענט פון א פערזיכערונגס־געזעלשאפט. — חלומט וועגען ארץ־ישראל. — „פאגראמשטשיקעס אויפ׳ן פייער“?

(קארעספאנדענץ פון פאריז)

עס איז באלד 4 יאהר נאכדעם, ווי דער אומבעקאנטער זייגערמאכער האט דערשאסען דעם הויפט־אטאמאן פון דער אוקראינישער ארמעע סימאן פעטליורא. אין משך פון אנדערהאלבען יאהר איז דער נאמען פון שלום שווארצבארד געווען דער פאפולערסטער נאמען אין דער יודישער וועלט. אלע צייטונגען זענען געווען פול מיט פערשידענע פרטים וועגען זיין לעבענס־געשיכטע, וועגען זיין פערזענליכקייט. די גאנצע יודישע וועלט האט מיט פערהאלטענעם אטעם פערפאלגט א.ע. עטאפען פון זיין פראצעס. אין אלע לענדער האבען זיך געבילדעט פרא־שווארצבארד־קאמיטעטען. שווארצבארד איז געווארען די פאלקסטימליכסטע געשטאלט אין דער יודישער וועלט.

אזוי האט געדויערט אנדערטהאלבען יאהר, און עס איז סוף כל סוף געקומען דער פראצעס גופא. פינף טעג פול מיט אנשטרענגונג, מיט זארג און האפענונגען — און דאן א בעפרייאונגס־אורטייל. א שמחה איבער דער גאנצער יודישער וועלט. שווארצבארדס נאמען שוועבט אויף אלע ליפען. און דאן — פערגעסען. אבער אינגאנצען פערגעסען אזוי ווי עס קען פערגעסען נאר אונזער זכרונלאזער פאלק.

אנ׳אנדערער נישט שלום שווארצבארד. וואלט זיך געוויס ביטער בעקלאגט אויף זיין „אומדאנקבאר פאלק“. שווארצבארד איז אבער אין דעם פרט א מאדנער מענש: א שטילער, א בעשיידענער, כמעט א תמימות׳דיגער.

קיינמאל האט זיך שלום שווארצבארד נישט געהאלטען פאר א העלד, וועמען דאס יודישע פאלק איז שולדיג דאנקבארקייט און ווי נאר עס האט זיך געענדיגט זיין פראצעס, איז ער געווען גליקליך ארויסצוגעהן פון דער „סצענע“. ער האט זיך קיינמאל נישט געהאלטען פאר א פאליטיקער און פאר א העלד. ער האט געטון דאס, וואס ער האט געהאלטען פאר נויטיג צו טון. רוהיג און שטיל האט ער זיך צוריקגעצויגען אין זיין פריוואט־לעבען.

איך האב געהאט א נאהענטע שייכות צום שווארצבארד־פראצעס און זאך האב זיך אפט געטראפען מיט שווארצבארדען אין די ערשטע טעג נאכ׳ן פראצעס. „וואס זענען אייערע פלענער?“ — האב איך איהם אמאל געפרעגט. און דער „לינקער“, דער „אנארכיסט“, דער „באלשעוויסטישער אגענט“ — שווארצבארד האט מיר פשוט און שטיל געענטפערט: „געוואלט וואלט איך וועלען פאהרען קיין א״י און דארטען זיין א בעהעלפער פאר קינדער. ארץ־ישראל — ווייל דאס איז א יודיש לאנד. קינדער — ווייל איך האב שטארק ליב קינדער. און א בעהעלפער — ווייל לערנען קינדער קען איך נישט. איך בין נישט גענוג געלערנט אליין; אבער אפפיהרען קינדער אין דער שול, ברענגען זיי אהיים, זארגען פאר זיי, שפּילען מיט זיי — וואס קען זיין שענער און בעסער פאר דעם?“...

דער בעשיידענער חלום פון שלום שווארצבארד איז נישט געווען בעשערט מקוים צו ווערען. די ענגלישע אדמיניסטראציע האט איהם נישט אריינגעלאזען אין יודישען לאנד און די ציוניסטישע און יודישע עפענטליכקייט זענען נישט געווען בכח — אדער האבען נישט ארויסגעוויזען די נויטיגע ענערגיע — דאס אויסצופועלן פאר איהם. און שווארצבארד איז געבליבען אין גלות. עטליכע שעה רייזע פון פאריז האט ער איינגעארדענט פאר זיך א קליין [illegible] פארם און דארט געלעבט און געארבייט. [illegible] האט אויף איהם נישט נאכגעפרעגט און נאר [illegible] אויף קיין שום זאך נישט פרעטענדירט. בלייבענדיג טריי דער זעלבער איידעע, וואס האט [illegible] 4 יאהר צוריק בעוואפענט זיין האנד, האט ער מיט נאר א פאר פאריזער יודישע כלל־טוער געפרובט ארגאניזירען א וועלט־פערבאנד פאר׳ן יודישען זעלבסטשוץ, האט פערעפענטליכט א געהעריגען אויפרוף, קיין פראקטישע רעזולטאטען האט דער אויפרוף בעגרייפליך נישט געהאט און שווארצבארד איז ווידער פערשוואונדען פון דער אויבערפלאך.

די טעג האב איך ז.נ. ווידער מיט איהם געטראפען אין א פאריזער קאפע...

— וואס טוט איהר, שלום?

— וואס זאל מען טון... מען לעבט.

— אבער וואס טוט איהר דאך? וואס איז עפעס מכח פרנסה?

— איך בין נישט פאר איך געבראכט געווארען אנ׳אגענט פון א פערזיכערונגס־געזעלשאפט. איך פערזיכער מענשען און איך ארבייט פאר דער געזעלשאפט „פעניקס“, וואס האט אנ׳אפּמאך מיט׳ן קרן־קימת.

— איהר, א פערזיכערונגס־אגענט...

שווארצבארד קוועטשט מיט די פלייצעס:

— איהר קענט זיך שוין פארשטעלען, וואס פאר אנ׳אגענט איך בין...

— אבער וואס האט איהר דאך בדעה צו טון?

— פאהרען קיין ארץ־ישראל. איך בין א יוד אנ׳עקשן. איך וויל זיין אין ארץ ישראל און גראד איצט. איך האב דא א האפנונג, אז עס וועט מיר דאך געלונגען זיך אריינצובעקומען אין לאנד. אין ארץ ישראל האט זיך איצט געשאפען א ספּעציעלער קאמיטעט, וואס וויל זיך פערנעמען מיט דעם ענין. זיי האבען מיר געשריבען וועגען זייערע כוונות און האבען מיך געבעטען, כ׳זאל זיי געבען די פולמאכט צו האנדלען אין מיין נאמען. איך האב זיי זעלבסטפערשטענדליך די פולמאכט געגעבען. און איך וויל האפען, אז עס וועט זיי געלונגען צו בעקומען פאר מיר אנ׳איינרייזע־דערלויבניש. און פארוואס טאקע נישט. איך בין באמת נישט קיין „געפעהרליכער עלעמענט“. איהר ווייסט, אז איך בין נישט קיין פאליטיקער. איך וויל אבער צוזאמען מיט מיינע ברידער שטעהען אויף די פארפאסטענס און היינטיגע שווערע מאמענט.

אט דאס שטרעבען צו זיין אויף די פארערשטע פאזיציעס אומעטום דארט, וואו עס דראהט א סכנה וואו די לאגע איז בעזונדערס שווער, איז כאראקטעריסטיש פאר שווארצבארד׳ן. דער געוועזענע „אינטערנאציאנאליסט“ און „אנארכיסט“ איז שווארצבארד געווארען א הונדערט־פראצענטיגער יודישער נאציאנאליסט. מיט אנ׳אפענעם כעס, כמעט מיט שנאה רעדט ער וועגען אלע שונאי ישראל, און ער וויל גארנישט וויסען וועגען קיין שום „מילדערענדיגע אומשטענדען“ פאר זיי. א בעקאנטען יודישען פובליציסט און כלל־טוער קען ער בשום אופן נישט מוחל זיין וואס יענער האט אין אנ׳ארטיקעל בעדויערט דעם ביטערען גורל פון דער רוסישער עמיגראציע, וועלכע האט איצט דערפיהלט דעם טעם פון גלות.

— נאר א שווארצ׳מאהניק קען אזוי שרייבען! רחמנות האבען אויף די פאגראמשטשיקעס, אויף די גזלנים, אויף די צוררי־ישראל? ברענגען זאלען זיי אלע אויפ׳ן פייער!...

און עס העלפען נישט קיין טענות, אז נישט אלע רוסישע עמיגראנטען זענען פאגראמשטשיקעס, אז צווישען זיי זענען פערהאן אמת׳ע דעמאקראטישע און פראגרעסיווע עלעמענטען. שווארצבארד וויל גארנישט הערען: ער איז דאך נישט קיין פאליטיקער!

זיין הארץ בלוטיגט זיין טעמפעראמענט בעהערשט איהם פולשטענדיג. ער איז נאך אלץ פול מיט צער און צארן. אפשר וועט ארץ ישראל איינשטילען זיין אויפגערעגטען יודישען געמיט?

קאמף געגען אנטיסעמיטיזם אין קאנאדע

שארפער ארויסטריט פון א פראנצויזיש בלאט געגען די אנטיסעמיטען

מאנטרעאל (יט״א) דאס ליבעראלער פראנצויזישע וואכענשריפט „ל׳אקסיאן ליבעראל“ פערעפענטליכט אנ׳ארטיקעל, אין וועלכען עס טרעט שארף ארויס געגען דעם ארויסגעבער פון פערשידענע אנטיסעמיטישע פובליקאציעס, וואס ווערען לעצטענס פערשפרייט אין קאנאדע. אין ארטיקעל ווערט צו. אג. געזאגט: דער דאזיגער פאליטישער צירקקלאון, וועמענס ספּעציאליטעט איז צו ווארפען בלאטע אויף אונזערע פיהרער, האט זיך קונה־שם געווען דורך טרייבען אומבעגרינדעטע רכילות געגען יודען. ווען דער פרעמיער־מיניסטער טאשערא האט אנערקענט דאס רעכט פון יודען צו בעזיצען זייערע אייגענע שולען, בעטראכט דער אנטיסעמיט דעם דאזיגען אקט פון גלייכבערעכטיגקייט אלס א פערברעכען און נאציאנאלען פערראט. די אנטיסעמיטישע אגיטאציע אין דער פראווינץ קוועבעק — ענדיגט די צייטונג — איז נאר א רעזולטאט פון דער טעטיגקייט פון דער באנדיטישער קליקע, וועלכע קען אונטערגראבען אונזער גוטען נאמען אין דער וועלט.

אנרי בוראסא, א פראנצויזיש־קאנאדישער דעפוטאט האט בעת דער דעבאטע אין פעדעראל־פארלאמענט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט צו דער שטעלונג פון דער רעגירונג, וועלכע האט ווידערגעפיהרט דאס געזעץ וועגען שאפען בעזונדערע יודישע שולען. אין דעם קומענדען יאהר — האט ער ערקלערט — וועט די פראווינץ קוועבעק פייערען דעם 100־יעהריגען יובילעאום פון גלייכבערעכטיגונג די יודען אין קאנאדע. איך בין שטאלץ, דערפאר וואס מיין זיידע האט גענומען א גרויסען אנטייל אין דער פיהרען זיינערצייט דאס געזעץ וועגען דער גלייכבערעכטיגונג פאר יודען אין קאנאדע.

פראדוקטיוויזירונג פון די יודען אין סאוויעט־רוסלאנד

ערשטע יודישע מוסטער־טעקסטיל־פאבריק אין ראטען־פערבאנד

מאסקווא (יט״א) אין דער אנוועזענהייט פון אפיציעלע פערזענליכקייטען איז פארגעקומען די עפענונג פון דער ערשטער יודישער טעקסטיל מוסטער־פאבריק אין ראטען־פערבאנד. די פאבריק איז איינגעריכטעט געווארען דורך דעם „ארט“ און פערמאגט די מאדערנסטע טעקסטיל און שטריק־מאשינען געבראכט פון אויסלאנד. דער פאבריק־פערסאנאל בעשטעהט פון דעקלאסירטע יודען, האנדווערקער און ארבייטסלאזע אנגעשטעלטע, וועלכע האבען א דאנק דער פערמיטלונג פון „ארט“ בעקומען מאשינען פון זייערע קרובים פון אויסלאנד. אינגיכען וועלען געעפענט ווערען צוויי נייע אבטיילונגען פון דער פאבריק און די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער וועט פערגרעסערט ווערען אויף 300 מאן. די פייערליכע עפענונג פון דער פאבריק איז פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון פארשטעהער פון „קאמעט“, פראפ. פערבאנד פון טעקסטיל אינדוסטריע, „ארט“, „אגרא־דזשאינט“ א. א. ביי דער פאבריק איז געעפענט געווארען א שולע, אין וועלכער יודישע יוגענדליכע וועלען אויסגעבילדעט ווערען פאר קוואליפיצירטע ארבייטער אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע.

ווי אזוי עמיר אבדולא האט זיך אמאל בעצויגען צו דער יודישער קאלאניזאציע

ירושלים, (יט״א) „דואר היום“ פערעפענטליכט אנ׳ערקלערונג פון עמיר אבדולא פון עבר־הירדן, וועלכע ער האט געגעבען דעם בעקאנטען יודישען כלל־טוער אין בולגאריען, ד״ר מעצאן אין יאהר 1926. אבדולא האט דאן ערקלערט, אז די יודען וועט נישט געלינגען צו פערשטענדיגען זיך מיט די א״י־אראבער, דאגעגען איז פאר זיי מעגליך צו דערגרייכען א פערשטענדיגונג מיט די אראבער אין עבר־הירדן, איראק און אראביען, וועלכע זענען ארעם און וועלען בעגריסען די יודישע אונטערשטיצונג.

ווייטער האט דער עמיר געזאגט: „די יודען קענען קומען קיין עבר הירדן, איך נעהם איבער פערזענליך די גאראנטיע פאר זייער זיכערקייט און מיר וועלען צוזאמען ארבייטען פאר דעם וואויל פון לאנד“. אבדולאהס וויצע־מיניסטער, אכמעד פאשא, וועלכער איז געוועזען אנוועזענד בעת דעם האט דעם געשפרעך האט שפעטער געמאכט דעם ד״ר מעצאן פאלגענדען פארשלאג: עס וועט אנולירט ווערען דאס געזעץ וואס פערווערט פערקויפען ערד פרעמדע, די יודען זאלען איינקויפען א באדען־שטח פון 50,000 דונאם און אין דער הויפט־שטאט פון עבר־הירדן, אמאן, וועט ארויסגעגעבען ווערען א צייטונג, וואס וועט פערטיידיגען די יודיש־אראבישע פריינדשאפט.

גייסטיג־קראנקע

פון תלוש

דער רינער, א דיקער מאן מיט פליישיגע ליפען און זעקלעך אונטער די אויגען, האט מיך צו ערשט נייגעריג אנגעקוקט, דערנאך א לייכטען פאטש געטאן איבער׳ן פלייצע און געפרעגט:

— ווי רופט מען דיך?

איך האב געזאגט מיין נאמען.

— דא האסטו א לאנדסמאן. ער וועט באלד ארויסקומען פון גארטען.

איך האב גאר נישט געענטפערט און זיך ארומגעקוקט.

איבער דער ווערענדע האבען ארומגעשפאצירט א פאר שטילע אידיאטען מיט אויסערגעוועהנליך גרויסע קעפ און שמייכלענדיגע פנים׳ער. ביי א לאנגען טיש זענען געזעסען צוויי יונגע בחורים און האבען געשפּילט אין דאמקעס. ביידע זענען זיי געווען שווארץ חנ׳עוודיגע, שעהנע. ביי איינעם איז דער קאפ געווען ארומגעבונדען מיט מארלע. נעבען זיי איז אין א טיפען שטוהל געזעסען אנ׳אלטער מאן מיט א פליכעוואטען קאפ און א טרוקענעם צוקנייטשטען פנים. ער האט נאכאנאנד געוויגען זיינע ליפען און געמאכט גרימאסען. א פאר טריט פון אלטען איז געשטאנען ווי פערגליווערט, עטוואס איינגעהויקערט, א מיטעל־יאהריגער מאן און געקוקט מיט ברייט פונאנדערגעעפענטע צושראקענע אויגען אין איין פונקט. זיין פנים האט אויסגעדריקט א טיפען ווייטאג. עפעס האט אויף מיר פון זיין גאנצע פיגור א ווייע געטון. מיט פינסטערע אויגען נעכט, מיט פיינליכע חלומות און שטיקענדיגע קאשמארען.

קיינער פון די קראנקע האט מיר נישט בעמערקט. איך האב זיך גענומען ארומדרעהען איבער דער ווערענדע. זיך אלע ווייל אפגעשטעלט ביי די פערמאכטע טירען פון די פאלאטעס פון וואנען עס פלעגען זיך דערטראגען פערשטיקטע קרעכצען און ווילדע אויסגעשרייען, וואס האבען אנגעווארפען א שרעקען אומעטום אויף מיר.

דער רינער האט נאכגעקוקט מיין יעדע בעוועגונג, פלעגט עפעס פערצייכענען אין זיין ביכעלע און ווידער אויפפאסען.

— ווען וועט קומען דער דאקטאר? האב איך איהם געפרעגט.

— מארגען אין דער פריה, — האט ער געענטפערט און גלייך צוגעגעבען: איך האב נישט קיין רעכט אייך ארויסצולאזען אין גארטען. ווארט איבער די נאכט.

דער רינער איז געווען א סך איידעלער פון ערשטען און איך בין שטיל אפגעגאנגען אן א זייט און גענומען קוקען אין פענסטער.

אונטען אין פערצאמטען פלאץ האבען ארומגעבלאנקעוועט אלערליי משוגעים אין בלויע ביל׳נע קליידער. איינינע פון זיי פלעגען זיך אלע ווייל אפשטעלען, רעדען צו זיך און שטארק זשעסטיקולירען מיט די הענד, ווי זיי וואלטען געווען אויפגערעגט און זיי שלעגט און נישט מעגליך. אט ווי דאקטאר אלע געזוכט צו בעווייזען, אז מען בעגעהט זיך מיט ראומאן אין זיך בעגאנגען מיט מיר...

פערפאלגט. איך האב בעשלאסען געדולדיג [illegible] אין דער [illegible] [illegible] ווארטען ביז מארגען און דאן אל דערצעהלען דעם דאקטאר וועלכער וועט מיר זיכער גלייך ארויסלאזען פון דאנען. דאך האב איך זיך נישט געקענט בערוהיגען און אלע ווייל האבען טרעהרען מיך געשטיקט אין האלז.

דריי א זייגער ביי טאג האט מען געבראכט קאווע און נאך א צעהן קראנקע, וואס זענען ארויפגעקומען פון גארטען, האבען זיך צוזעצט אויף דער ווערענדע ביי די טישען. דער רינער האט מיך צוגערופען און אנגעוויזען אויף איינעם, וואס האט אויף מיר געווארפען א ביסטערען שארפען בליק אז א ציטער איז דורך מיין לייב.

— הער נאר, — האט דער רינער צו איהם געזאגט, אט דער מאסיע איז דיינער א לאנדסמאן, א רוס! כ־כעכעכע!

איך האב איהם אנגעקוקט. דאס איז געווען א יודישער יונגער מאן פון א יאהר דרייסיג מיט [illegible] נערוועזע [illegible] פנים און ברענענדיגע שווארצע אויגען.

— איהר זייט שוין לאנג דא? האב איך איהם געפרעגט, נישט וויסענדיג וואס צו זאגען.

— א גאנצע אייביגקייט, — האט ער געענטפערט און גענומען זשעדנע טרינקען די קאווע.

— דאך ווי לאנג? האב איך נאך אמאל געפרעגט.

זיינע אויגען האבען זיך פלוצים אנגעצונדען מיט כעס און עס האט אויסגעזעהן א זאט אט וועט ער זיך א ווארף טון אויף מיר. נאר ער איז געבליבען זיצען אויף זיין פלאץ.

די קראנקע האבען אבגעטרונקען די קאפע און [illegible] גארטען. נאר דער יודישער יונגערמאן איז פערבליבען מיט מיר. איך האב עטליכע מאל געפרובט מיט איהם זיך צו פונאנדעררעדען, דערגעהען פון וואנען ער איז און ווי אזוי ער איז אריינגעפאלען אין דעם משוגעים הויז. פלעגט ער אנהויבען דערצעהלען, באלד פערגעסען וועגען וואס ער רעדט און פארט עבען גאר אנ׳אנדער זאך. ער האט פערלארען זיין זכרון. דאך איז מיר געלונגען זיך צו דערוויסען פון איהם, אז ער איז געוועזען א שניידער און האט בעלאנגט צום „בונד“. פון רוסלאנד איז ער אנטלאפען און האט דורכגעמאכט א סך צרות ביז ער האט זיך דערשלעפט קיין אויסלאנד. דא אין דער שווייץ האט איהם די פאליציי פערפאלגט און איך פערשפארט אין דעם סאנאטאריום אויפ׳ן בארג. מען האלט איהם פאר א געפעהרליכען רעוואלוציאנער, פאר א שרעקליכען טעראריסט.

— איהר זייט דאך אבער קראנק, — האב איך געזאגט.

— ווער? איך! — האט ער אנגעשטעלט אויף מיר זיינע ברענענדיגע אויגען, — וואס פעלט מיר. איך בין א געזונטער מענש.

— ווי אזוי זשע זענט איהר אריינגעפאלען אהער?

— איך ווייס נישט.

דער יונגער מאן האט אויף מיר שווער געווירקט איך בין אפגעטראטען פון איהם און זיך נישט געקענט געפינען קיין פלאץ. עפעס האט געגאנגט אין מיין הארצען. אט אזוי קען מען דא אויף אנ׳אמת ארויס פון זינען. נאר ניין, איך וויל בעסער שטארבען, מאכען א סוף צו מיין לעבען, זאל מען נאר פרובען מיך פערהאלטען.

(סוף קומט)

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערס אויף יורידישע פראַגן, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בכדי דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערן דער קופאָן מיט דער דאַטע פון'ם טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איינגעגעבן. אויף אָנפראַגן אָן קופאָן, וועט קיין ענטפער ניט געגעבן ווערן.

490. אַ דאַנקבאַרער לעזער פון וואָלבאָרסקאַ.
צו צעפענען דאָס געשעפט אויף קאָמי־יסודות איז טאַקע צוועקמעסיג, איהר מוזט אָבער אין אַזאַ פאַל שליסען מיט דער פירמע אַ רעיענטאַלען אַקט און אַלענפאַלס אויסקויפען אַ 2־טע קאַטעגאָריע האַנדעלס־פּאַטענט.

491. אַ לעזער פון ציגעל־גאַס 2
די איבונגען: וועלכע די מיליטער־פליכטיגע פּערזאָנען מוזען דורכמאַכען בעת זיי געפינען זיך אין רעזערווע, דאַרפען דויערן צוזאַמען 14 וואָכען. זיי ווערען פונאַנדערגעוואָרפען אויף פערשידענע צייט־אָפּשניטען, אַזוי, אַז פון איין איבונג ביז צו דער צווייטער דאַרף מינדעסטענס אַפּלויפען 2 יאָהר.

און דעריבער אויב איהר האָט דורכגעמאַכט אַן איבונג אין יאָהר 1927 קאָן מען איצט אייך רופען דורכצומאַכען די 2־טע איבונג.

492. אַן עלענדע מוטער.
אויב די עלטערן ציהען זיך אַרויס פון אַ דירה, מוזען זיך אויך זייערע קינדער מיטציהען.
איבעריגענס קאָן נאָך אפשר זיין אַ רייד וועגן געוויסע פּרעטענציעס אויף אַזאַ אָפּגעטרעטענע דירה לגבי אַן אויסגעגעבענע טאָכטער. פערקערט דווקא דער אומשטאַנד, וואָס אייער איבערגעבלי־בענע אין דער דירה טאָכטער איז פריילײדיג און אפילו אויך מינדעריעהריג פערגרעסערט די סכנה פון אַן עקסמיסיע.

493. אַ לעזער פון זגערזשער 29.
פאַר'ן לויפענדען (2־טען) קוואַרטאַל דאַרפט איהר צאָהלען 91 פּראָצענט פון גרונט־דירה־געלד וואָס בעטרעפט 36 זל.

494. בן־צבי.
מ'קאָן קוועסטיאָנירען די עהרליכקייט נישט נור בלויז פון איינצעלנע זאַמלער, נור אפילו אויך פון גאַנצע זאַמלונגען. אויב איהר ווילט אין דעם פּרט פערעפענטליכען געוויסע רעוועלאַציעס, דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט די פאַר־שטעהער פון רעדאַקציע־קאָלעגיום, וועלכע אַמטי־רען יעדען טאָג פון 12—1 אָדער פון 6—8 אָוו. אויף דעם אָרט קאָנען מיר אייך נור ענטפערן, אַז אויב איהר וועט אין נאָהנטסטען בלימעל־טאָג ווייטער טרעפען די זעלבע פערזאָנען „בעאַרבייטען" די פערבייגעהער, וועלכע איהר האָט געטראָפען זאַמלען אין דעם בלימעל־טאָג לטובת דער גענעזל־שאַפט „אָוונד־קורסען פאַר יודישע אַרבייטער" או פאַר „פּאָלסקאַ מאַטשערזש שקאָלנאַ", אין ערשטען מאַי און אין 3־טען מאַי, פאַר „לינת הצדק" און פאַר'ן יתומים־הויז אויף זגערזשער 40, דאַ פט איהר זיך ווענדען צום ערשטען בעסטען וואַך־פּאָליציאַנט און לאָזען די דאָזיגע „וואוילטעטער" אויסלעגי־טימירען.

סלאַנג־פילם־טעאַטער
„MIMOZA"
Kilińskiego 178.
היינט און ווייטערדיגע טעג! פּרעמיערע פון קלאַנג־פילם
ראָמאַן פון אַ מאָדערן פריילײן
שעהנע קאָמעדיע אין 10 אַקטען.
אין די הויפּט־ראָלען: COLLEN MOORE, NELL HAMILTON
אויסערן־פּראָגראַם: סלאַנג־רעוועלאַציע־צוגאַבען.
נעכסטער פּראָגראַם: „התונה־מאַרש"
שפּאַס, ראָמאַן און פריי־בילדעטען אונגעלמיג. נישט קוקענדיג אויף די גרויסע קאָסטען פון בילר זענען די פּרייזען פון די פּלעצער נישט געהעכערט. אנהויב פון די סעאַנסען אין וואָכען־טעג 5.30, שבת, זונטאָג און חגאות 3 30 נאָכמ.

אַן אָרט צו שלאָפען
פאַר אַן אָנשטענדיגען יונ־גערמאַן, איז אָפּצוגעבען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 33 אויפ'ן 2. הויף, פּאַרטער.

אַן אָרט צום שלאָפען
פאַר אָנשטענדיגע יונגע־לייט ביי אַ פיינערע פאַ־מיליע אין דער געגענד פון פּלאַץ קאָשטשעלני. אָפּערטען אונטער „B".

אָבערלאַך נייערין
קען אויך צושניידען און רעפּעזירען זובט פּאַסענדען פּאָסטען. אָפּערטען פאַר א. ב.

א שקאַרפּעטען־אַרבייטער
אויף 2 אַמעריקאַנער געזוכט.
31 ווסכאָדניאַ 31
8 שטאָק לינקס.

REKLAMY NOWOCZESNE
MARKI OCHRONNE
DEKORACJE WYSTAW
Atelier Dekoracyjno-Graficzne
DE GE ATELIER
71 CEGIELNIANA 71

ווארנונג!
איך בעט דעם ה' פּיטעל קאַפּלאָוויטש פון זאַוואַדזקאַ 33, דאָס ער זאָל אין פערלויף פון 3 טאָג די זאַך גוטוויליג ערלעדיגען, אין גע־גענפאַלס, וועל איך זיין געצוואונגען דעם ענין איבערצוגעבען דער פּראָקוראַטור.
מיט אַכטונג סאַפּיר.

שוין ערשינען דער מאַי־נומער
פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
„אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער"
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באָרוכין
מיט אַרטיקלען פון: האַנדעלס־מיניסטער קוויאַטקאָווסקי, פּ'אָס. א. קרוזשיזשאַנאָווסקי, ד"ר אַלעקסי בעלעלסקי, ד"ר ל. הומקינד, ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער, גאַטשעלניק ע. ראָסעס, אלי באָרוכין, אדוו. אברהם לעווינסאָן, אָסקאַר בערמאַן, ב. שפּעס, סטאַראָסטע אַלעקסי רושקאָווסקי, מיע־טשיסלאַוו הערתזמס, יוליאַן טובים, ראַל א.ש.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 75 גראָשן.
צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס־פערקויפער.

Dr. med.
W. Eychner
נינעגאָלאָג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אָן אינדערהיים פון 3־2 פ. מ. פון 7־9 נ. מ. אין קליניק „סאַנאַטאָ" אָגראָדאָווע 10 פון 1־12.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנק־היינגען און ליבעשטיפּליגונגען
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

עכטונג, שטרימף־פאַבריקאַנטען!
בעזיצענדיג אַ גרויס פראַנט־געוועלב מיט אַ צימער, צענטרום שטאָט, אין ווארשע, זוך איך אַ פּ. בריקס־לאַנגער פון שטרימף, אַן עדער פּאָטענט אָדער קאָמיסאָן־פערטרעטונג. בין אַ פּראַקטיקער איבער 40 יאָהר עקוואַסטירענדער רעפּרעזענטאַנט סוחר, קען אויך פערגרעסערן אַ קאַפּיטאַל, מיט פּראָפּאָזיציעס.
ביטע זיך צו ווענדען
Biuro Ogłoszeń L. EISENBERG
Warszawa, Nalewki 13.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינציגע פּראַצאַווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אָפּעראַציעס, ווי: קלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע גאַרטען א. א. וו.
נעמט אָן פון 5—7 אָוונט

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאַן
ציין־כירורג
11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנטינער) 46, טעל. 172-06
נעמט אָן פון 1—7 אָוונט
צו לעטשניצע־פּרייזען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 126-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אָוו.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 פאַרמ. און פון 5—9 אָוונט.
זונטאָג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמ.
באַזונדערע וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר איטיך נאָז, האַלז, אויערן ק'	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	9־11 3־4½
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכטס־קר.	12½—1½
ד"ר שפּירנעלד נערווען און געמיטליכע קר.	1—2
ד"ר נאָרדבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שטערלאָווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	4½—3½

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען וי שטאַמלען א.א. וי פּאָקען־שטעכן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַ. ל.איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּעראַציעס. אויף פּערלענג הויזמען און שטאָט. און לאַבאָראַטאָריום וועלען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמט און בלוט
אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט.
ד"ר לאַזשינסקי מעדיצינישע פּעדאַגאָגיק
צאָהן־אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קאָראָנען, פּלאָמבען א. ד. ה.
די לעטשניצע איז געעפענט אויך זונטאָג

צאָהן־אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7

אַ לאַנגיעהריגער געוועזענער
מיליטער־בעאַמטער
ערטיילט אינפאָרמאַציעס אין מיליטער־ענינים, גיט פערשידענע עצות, ספּעציאַליסט פון ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס.
ב. מאָן פּיעטריקאָווער 10

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו וקיעי, קני בל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רע־יעלקיים פון דער אַלט־בעוואוסטער
רעכטסקאָנסולענט־ביוראָ פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געהעריגע סענהאַפּט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאָרנע, האַנדלאָווע, אַפּע־לאַציעס, אַדוואָלאַניעס, סלאַוואָלעס. זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט־קראַנקה, און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— באַזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען־ און הערץ־קראַנקהייטען באַשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אָן אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ.

צאָהן־דאָקטאָר
L. Berger
זגערזשער 21, פראָנט, 1 שטאָק. עמפּפאַנגס־שעהן פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו. פון 2 ביז 5 נאָכמ. אין לעטשניצע, פּיעטריקאָווער 6.

אַ מעדער
פון אַנשטענדיגע עלטערן, וועלכע קען אַ ביסעל נייהען און וויל זיך ערלערנען דאָס דאָזיגע פאַך קען זיך מעלדען אין דער פּראַצאָווניע פון דאַמען־קליידער קאַמיענאַ 5, פראָנט, 2־טען שטאָק, וואָהנ. 7

די בייעסטע מאָדערנע
שייטלען
ווי אויך פערשידענע פּאָלעטשקעס, אַזוי ווי איינענע האָר, גוטע אויסאַרבי־טונג צו זעהר ביליגע פּרייזען.
קאָנט איהר נאָר בעקומען ביי
פּאַרשוצקאַ, קאַמיענאַ 5
וורקעאַפּיצינע, 2־טער שטאָק.

אַבאָנאַמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—50 אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינפון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאַר אַ מילימעטער־שורה: 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.